

HJEMME PÅ HAVNA

PROSESSHEFTE
GURO GRIMSGAARD

FORORD
NOTATER, DAGBOK OG REFLEKSJONER
MODELLFOTO, PROSESS OG SKISSER
REFLEKSJON

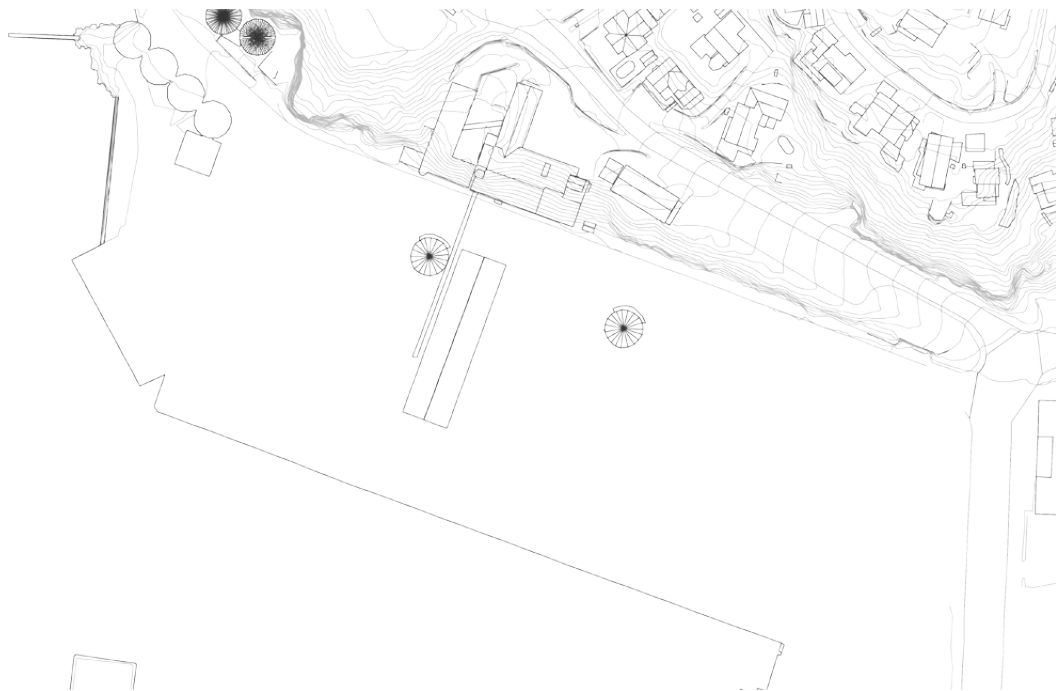
FORORD

I dette heftet ligger utdrag av prosessen. Mye kunne vært bedre dokumentert, skisser burde vært scannet før de forsvant og dagboken glemte jeg helt å skrive i etter midtsemester. Likevel viser det litt om mine arbeidsmåter, som i stor grad har vært skissemodellering. Prosessheftet består av to deler. Første del er dagboken jeg skrev i første halvdel av semesteret. Den andre delen består av bilder som viser hvordan jeg har jobbet i modell og noen få skisser (digitale og for hånd).

DETTE ER TOMTA I DAG

DISSE BYGGENE BEHOLDES

FORORD
NOTATER, DAGBOK OG REFLEKSJONER
MODELLFOTO, PROSESS OG SKISSER
REFLEKSJON

UKE 1-2

Ukene går med til besøk på tomt, møter med Ståle Pedersen hos Norcem, fabriksjef Ove Skjaanes hos Weber og Kristin Solhaug Næss i kommunen. Sammen gir de et bilde av hva tomta er i dag, og hva som forventes for fremtiden. I møte med arbeiderne på Ladehammerkaia kommer det tydelig frem at automatisering av industrien gjør at det faktisk ikke er veldig få som holder til på fabrikkene til daglig. Hele anlegget til Norcem drives av to mann, og Weber klarer seg med åtte fabrikkarbeidere. Skjaanes hos Weber snakker mye om at plasseringen av industrien er mindre heldig - midt gjennom fabrikkområdet år det en offentlig vei med mye trafikk, deriblant mange myke trafikanter. Særlig etter at Utehallen (klatrehall) ble etablert har det vært mye trafikk gjennom området, men mange går gjennom her også på vei til Ladestien. Produksjonsområdet ned mot havna er skiltet som forbudt for uvedkommende, men mange respekterer ikke dette. Han understreker at det ikke er spesielt viktig for Weber å ligge i nærhet til byen. Weber har

uansett bare to anlegg i Norge (Trondheim og Skien), så det meste av produksjonen sendes uansett ut av byen. Samtalene gjør meg sikrere på at dette området egner seg vel så godt som by som for industri. I løpet av ukene leser jeg meg også opp på stedets historie. Det viser seg at områdene langs Strandveien og Ladehammerkaia var viktige rekreasjonsområder for Østbyens befolkning fram til byggingen av havna på 30- og 40-tallet. Etter å ha tilbrakt mye tid i området ser jeg viktigheten av at disse områdene ikke må privatiseres, men komme byens befolkning til gode. Andre erkjennelser (etter å ha vært innom noen av kontorlokalene som holder til på kaia) er at selv om tungindustri vanskelig lar seg kombinere med boliger og rekreasjon, kan fortsatt kontorvirksomhet og andre "myke" arbeidsplasser fortsatt høre til.

Jeg arbeider med og vurderer hvilke bygg som bør bevares. På dette tidspunktet vurderer jeg at siloene, deler av det gamle lagerbygget, spissbunkerne og

mørtelfabrikken bør bevares. Vurderingene baseres dels på verneverdi, dels på hva jeg selv synes er fint og morsomt, delt på hva som har brukbarhet.

Det er fremmet et politisk ønske om å opprettholde småindustri, kulturnæringer og maritime næringer på havna. Kanskje kan det legges til den gamle mørtelfabrikken?

Jeg har bygget en landskapsmodell og smått begynt typologistudier og program for området

TORSDAG 11. JANUAR: EGENSKAPER VED ULIKE PROGRAM

Barnehage: areal uteområde ca 1000, inne ca 500
Uteområde (innhegnet). Helst mot andre bygninger
for å slippe mye gjerder? (må i så fall være næring
el.)

Viktigst med sol på formiddag og ettermiddag (sør/
øst-vest)

Universelt utformet - fordel med kun første etasje?

Lett og trygg tilgang på friområder

Må være mulig å parkere i nærheten

Verksteder

Fint om delvis eksponert mot offentligheten?

Noen verksteder kan med hell ha utearealer

Tilknytning til lagringsplass, private atelier,
visningsrom

TORSDAG 11. JANUAR: HVILKE FUNKSJONER BURDE VÆRE PÅ BAKKE-PLAN?

Burde:

Barnehage
Utsalgssteder
Bydelsverksteder
Fellesfunksjoner for borettslagene
Kafe?

Bør helst ikke:

Bolig
Private atelier
Kontorer

Kan:

Bruktbutikk? Returpunkt for brukte ting og materialer?
små butikker for salg av lokal produksjon
Kajakkutleie?
Overdekket lekeområde?
Overdekket basketbane?
Bydelskjøkken
Verksteder
Hobbyrom
Sykkelreparasjonsstasjon

Kjeller:

Parkering

UKE 3

Typologistudier i modell 1:500. Jeg tester ut ulike typologier og prøver å lage skisser (plan og snitt) i 1:200 på hva slags rom de ulike typologiene vil gi. Jeg heller mot typologiene som gir tydelige vegger mot Ormen Langes vei og mot kaia. Disse gir definerte rom og tydelige motiv fra avstand (bydelen er synlig fra mange steder langs havna). Mellom de tydelige veggene kan det legges hager og mer frodige områder.

Jeg har gjort studier med utklipp av kart fra andre

prosjekter. I tillegg til karrétypologien kan også rekkehus/townhouses være veldig fint, men det gir lavere utnyttelse og mindre uterom.

Jeg arbeider også parallelt med program. Hvordan kan dette bli et blandet område? Hvilke næringer kan passe inn? Per nå er det lagt et slags bydelssenter sør for fabrikken (rundt lageret), og boliger øst og vest for dette området. Jeg er usikker på om det blir for skarpe skiller og lite blanding

MÅL FOR LADEHAMMERKAIA 17. JANUAR

1. Bydelen skal være til glede for hele byens befolkning. De fineste områdene skal være offentlige.

2. Det skal være en blandet beboergruppe. Særlig barnefamilier skal vektlegges. Det betyr at det må føles trygt, at boligene er store nok og at prisene ikke blir for stive.

3. Det skal legges til rette for arbeidsplasser. Særlig produksjonsarbeid skal vektlegges, og leieutgifter skal holdes nede

4. Det skal planlegges på en måte som gjør at brukerne selv kan være med å bestemme hva slags sted dette blir, og å legge til rette for at brukerne kan fylle stedene med sine behov. Det kan handle om å skape steder der programmet ikke er satt, å skape steder som lett kan endres eller å lage noe som er så røft at brukerne ikke er redde for å ødelegge

5. Det som bygges på Ladehammerkaia skal høre til HER. Det betyr at arkitekturen skal være inspirert av det som finnes i nærområdet eller historien, enten som kontrast eller videreføring.

6. Ladehammarkaia ligger i tilknytning til Østbyen, Trondheims tradisjonelle arbeiderklassebydel. Dette skal ikke glemmes i prosjektering og programmering av området

7. Siktlinjer skal opprettholdes

8. Det er ikke sannsynlig at Ladehammerkaia kan eller bør bli en bydel for konsum. Dette hører heller hjemme på andre deler av havna (som Strandveikaia). Næringsvirksomhet på Ladehammerkaia skal heller handle om produksjon enn om å tjene et publikum. Det skal legges til rette for MULIGHET for arbeidsplasser, ikke steder som må driftes

TORSDAG 18. JANUAR

Besøkt Dora for å finne flere tegninger av de eksisterende bygningene og besøkt tomta. Det føles fortsatt riktig å legge bebyggelsen i hovedsak med langfasader vendt mot nord og syd - da får veldig mange av leilighetene gode solforhold og utsikt mot havnebassenget. Det blåser ofte ute på havna - jeg tror det er viktig å skjerme av fra vind mot vest også. Innså da jeg var på tomta at noe av kvaliteten ved stedet ligger i åpenheten - jeg tror ikke det er riktig å bygge for høyt eller for tett i dette området, selv det rent solmessig kan "tåle det". Viktig å åpne opp spalter fra Ormen Langes vei mot havnebassenget for sikt! Veien kan da bli interessant og variert å ferdes i.

Videre typologistudier på salen på ettermiddagen. Fokus på kvartalet vest for lagerbygget. Vurderinger av hvor fellesområder bør legges.

Fordeler ved fellesområder i første etasje i noen av byggene: Må i så fall ligge i byggene mot nord eller øst (henvendelse med sol mot hagen). Ryddig måte å gjøre det på. Noen beboere kan da gå gjennom fellesarealene på vei hjem - positivt.

Fordeler ved fellesområder i små hus inne i karreen: "Demokratisk", tilhører alle like mye. Alle har sikt til det. Mer plass til leiligheter i selve karreen. Tar ikke gunstige førsteetasjer fra leiligheter (mulighet for utgang direkte til hage). Kan legges på plasser i bakgården som uansett har lite lys. Kan fylle bakgården med program. Per i dag heller jeg mot dette

REGLER FOR LEILIGHETER 18. JANUAR

1. Alle leiligheter skal ha utgang til uteareal direkte fra kjøkken mot sør eller vest
2. Ingen leiligheter skal ha direkte utgang fra bad og soverom til oppholdssone
3. Bad og kjøkken skal kunne dele rør
4. Alle leiligheter skal ha god oppbevaringsplass (minst 3 kvm, helst mer) og en romslig inngangssituasjon
5. Det skal være mulig å bo i alle leilighetene selv om man ikke kan gå (tilgjengelig boenhet - men tenk selv framfor å følge TEK)
8. Kjøkken og stue skal være to ulike soner
9. Alle leiligheter skal ha dagslys inn til bad (helst rett ut, kan også løses med vinduer inne)
10. Ingen soverom mindre enn 7 m² (heller få og store enn mange og små)
11. Alle leiligheter skal ha minst 3 meter under taket
12. Alle leiligheter med to etasjer skal ha et område med dobbelthøyt (men gjerne rundt trappen)
13. Stue og spisedelen av kjøkken skal ha minst to, helst tre vegger uten dør = ikke gjennomgangsrom.
14. Alle soverom skal ha minst 1 meter skap per person.
15. Alle leiligheter skal ha stor dusj eller badekar
16. Gangareal skal heller deles opp enn å bli lange korridorer

19. JANUAR, TILLEGG REGLER FOR LEILIGHETER

17. Leiligheter som ligger orientert øst/vest skal ha ett uteområde mot øst og ett mot vest. Sør/nord trenger bare mot sør

19. JANUAR TILLEGG I MÅL FOR LADEHAMMERKAIA

9. Det skal legges vekt på å gjøre Ormen Langes vei til et godt/interessant område. Det vil ikke være spesielt mye sollys eller utsikt, men kan få andre kvaliteter

Måter å gjøre Ormen Langes vei til et interessant sted:

- Jevnlige siktlinjer mot havnbassenget gjennom bebyggelsen

- Jevnlige små gangveier sør mot havnebassenget

- Mange utganger ut mot området: Fra fabrikken og fra lageret. Kanskje kan første etasje i fabrikken brukes som små utvalg eller annet som trenger mange utganger/gir noe til gata

- Trapper ned fra eventuell bebyggelse øst for fabrikken?

- Beholde utgangene til spissbunkerne denne veien

- Bebyggelse der det står to siloer i metall i dag? (Henvendes utelukkende mot Ormen Langes vei - fjellvegg bak)

- Inngangssoner til leilighetene i karreene

- Kan brukes som utkjøring for parkering. Kjeller? (vannproblematikk?) Sprenges ut i fjellet? (Hvor går Ladebekken?)

- Hittil har jeg hatt høy bebyggelse rett sør for Ormen Langes vei. Det passer fint for solforholdene til de private uteområdene og de andre boligene, men gjør Ormen Langes vei mørk. Bør det vurderes å legge den høye bebyggelsen *nord* for veien? Det vil gi relativt ensidige leiligheter (den ene siden rett inn i en fjellvegg - men kanskje det egentlig er en interessant utsikt fra bad og soverom?? Det innebærer i så fall utsprenget i fjellet.

19. JANUAR

Fordeler med karré/øst-vest orientering:
Skjermede uteområder
Gode solforhold
Flere ulike romlige situasjoner
Mindre skjematisk?

Fordeler med rekkehus/townhus/lamell:
Skaper bedre situasjon i O Langes vei
Historisk bebyggelsesmønster på tomte
Skaper mer intime uterom?
Gode solforhold midt på dagen
Sikt mot havnebassenget fra uteområdene
Ryddig. Kan bruke tiden på å perfektionere de få
situasjonene som oppstår framfor å jobbe med
mange ulike situasjoner
Sikt (og solforhold) fra uteområder viktigere enn fra
boligen?
Tre ulike kvaliteter: Utsikten, den private hagen

og direkte utgang til gate delt med lageret
(pruduksjonsområde? kontorer? næring?)
Skjermer mot vinden fra vest (dominerende i
området)

UKE 4: MÅL FOR UKA

Jeg har stokket litt om på ukene i arbeidsplanen siden jeg fikk plass på tegnesal tidligere enn antatt. Typologistudiene er jeg derfor godt i gang med, men arbeidet som skulle vært gjort i uke 3 er nesten ikke påbegynt:

"Hvordan skape et godt nabolag? Hva vil folk ha, hva trenger folk, hva kan bidra til naboskap og fellesskap? Hvordan legge til rette for ulike grupper med ulike behov? Bruk teorien og tenk selv. Definere brukergruppe. Definere program (bolig, fellesarealer, utomhus, offentlig program)"

Målet for uka blir å kikke nærmere på de sosiale forholdene det kan legges til rette for i området. Jeg vil arbeide med hvilke brukergrupper jeg ønsker å henvende meg til, og hvilke funksjoner det kan legges til rette for for at stedet skal få blandede funksjoner (hvis det er et mål). Hvordan kan brukerne av området få tilhørighet til stedet? Hvilke grep kan

gjøres for at de blir boende her over tid? Kan det å se på ulike modeller for leie, eie og borettslag være en del av arkitektens jobb? Hvordan hindrer jeg at dette blir et område forbeholdt bare de med mye penger (det bidrar jo ikke spesielt til et blandet bomiljø)?

Jeg skal også denne uka se på hvordan jeg som arkitekt kan legge til rette for interaksjon mellom beboere i området. Før jul hadde jeg et møte med sosiolog Aksel Tjora, han satte meg på mange interessante tanker som jeg kan prøve å sette ut i praksis.

Videre bør jeg ta for meg typologiene jeg jobber med (jeg arbeider parallelt med karréstruktur og rekkehus/townhouse/lamell i sør/nord-gående retning, og se hvordan private/offentlige/halvprivate/halvoffentlige soner kan fordele seg.

UKE 4: UKEPLAN

Mandag:

Skrivedag! Se på sosiale forhold. Brukere, bruk. Hvordan kan man legge til rette for sosial interaksjon (og privatliv!). Hvordan skape opplevelse av tilhørighet? Hvilke modeller for eie/leie/borettslag/kommunal eiendom har jeg til rådighet? Se tilbake på notater fra litteratur og møte med Aksel Tjora. Skriv liste over alt jeg vil implementere. Begynne å finne forslag og muligheter for hvordan dette kan gjøres?

Tirsdag:

Forberede til møte med Nina
Møte med Nina 10.15
Offentlig/privat i første etasje. Hvor passer hva?
Finne flere mulige offentlige program?
Jobbe videre med bruk av siloene: Burde de egentlig brukes til kontorer?

Onsdag:

Snitt gjennom området: Bestemme høyder
Se tilbake på program

22. JANUAR: MULIGE BRUKERE OG BRUK

1. Barnefamilier. Trenger relativt store leiligheter med mulighet for flere soverom. Barnesoverommene bør være av en viss størrelse (skal kunne invitere venner med hjem!), og kunne brukes til andre formål enn bare soverom. Leilighetene bør som hovedregel ligge på bakkeplan - antakelig er det aller beste om de går over to etasjer med de mer private sonene oppover i etasjene. Bør ha godt med lagringsplass. Privat hageflekk og tilknytning til et fellesskap. Bør ha tilgang til lekeområder som er synlige fra leiligheten. Trygghet/sikkerhet viktig: Kanskje bør det finnes en form for gjerde rundt de halvoffentlige områdene? Kanskje er områdets største utfordring kaikanten: Her bør det antakelig settes opp et gjerde for sikkerhet. I kommunedelplanen er det satt krav om barnehage på Ladehammerkaia, dette bør implementeres i området. Kan være offentlig lekeplass på kveldstid. Kanskje kan lokalene også brukes til andre funksjoner på kveldstid? Familieboligene bør være minst 100 kvm

2. Aleneboende og par. To rom, 50-60 kvm?

3. Aleneboende og par med ett barn eller gjesterom/ arbeidsrom. Tre rom, 60-75 kvm?

4. Tilrettelegging for kollektiver? Studenter, unge og kanskje eldre.

4. Kreative yrker? Det er politisk vedtatt at det skal legges til rette for kulturnæring, småskala industri og maritime næringer. Kanskje kan den gamle mørtelfabrikken brukes til noe her. Bør det også legges til rette for boliger for denne gruppen? Trenger antakelig i så fall andre modeller enn selveier. Utleie til lav pris? Denne typen boliger og eventuell transformasjon av mørtelfabrikken er prosjekter som aldri vil gå med økonomisk overskudd, men kan gi noe tilbake til Nyhavna på andre måter. Kan man sette som premiss at politisk vilje (Trondheim kommune eier deler av området) og at Trondheim havn ser verdien av å gjøre stedet

attraktivt og ikke bare teller penger (interkommunalt, ønsker i utgangspunktet å gjøre ting "riktig") kan gjøre det mulig med slike funksjoner? Støtte fra f.eks. Kulturrådet er også mulig for slike prosjekter. Jeg tror det uansett er mest realistisk at slike prosjekter ikke handler om verken bygging av nye bygg eller totalrenovering av gamle lokaler, men at kunstnere/kreative overtar/leier billig lokaler og får frie tøyler til å gjøre det til "sitt" sted. Kanskje kan det være en idé å la flere av de gamle byggene i området stå åpent og uten program - både fordi arkitekten kanskje ikke vet hva det er behov for og for å gi brukere eierskap til stedet?

5. Bolig med atelier. Eventuelle kunstnerboliger bør være i begrenset omfang og relativt små.

6. Bolig med tilknyttet mulighet for næring?

7. Kontorer? Næring? Det kan legges til rette

for kontorutleie i området rundt mørtelfabrikken/lageret. Kan passe både i første etasje og i etasjene oppover. Heller co-working enn tradisjonelt bedriftsutleie? Kan i så fall legge til rette for f.eks. en åpen bydelskafé eller -bar i tilknytning til dette. Kan f.eks. legges til rette for små (og billige) utleieleiligheter i etasjene over, og at en del funksjoner deles.

8. Eldre? Viktig at ting er praktisk og universelt utformet. Kan oppstå positive møter om det legges i nærheten av familieboligene.

9. Det offentlige! Det skal legges til rette for at hele byens befolkning skal kunne bruke stedet uten at de tramper inn på noens private område

10. Leiligheter med utleiedel

11. Delte fellesarealer

22. JANUAR: HVORDAN LEGGE TIL RETTE FOR SOSIAL INTERAKSJON

Det er behov for både steder å være alene og sammen med andre - men i vår kultur er det ofte sistnevnte som er mangelvare. Jeg ønsker å skape plattformer der beboere kan bli kjent med hverandre. Jeg tror ikke løsningen på dette er store felleshus som folk må oppsøke, men små situasjoner der beboerne tilfeldigvis møtes. Enten ved at de eksponeres for hverandre jevnlig (oppgangen, postkassen, det Aksel Tjora kaller passiariske soner - folk må klumpes sammen, fellesarealene kan ikke spres for mye!) eller ved at de får påskudd til å interagere med hverandre (samarbeid, kan dreie seg om drift av fellesarealer). Kan være fint å ha åpne arealer/grendehus der folk har *mulighet* til å arrangere fellesarrangementer hvis de ønsker - skal gå an å kunne ta initiativ!

Ideer for å gjøre opplevelsen av fellesskap sterkere:

- Felles postkassestativ og søppelsorteringsstasjon
- Bevisst forhold til hvor folk går - ikke for mange linjer og muligheter!
- Fellesfunksjoner som ekstra kvaliteter for boligene kan også fungere som steder folk møtes: Verksted, vaske-/tørkerom, hobbyrom, lekerom, åpent areal/grendehus, kontor/arbeidsrom, felles sykkelparkering. Samarbeid knyttet til gjesterom og drivhus/dyrk.
- Ulike nivåer av fellesskap/deling. Noe tilhører kvartalet/et mindre område (20-40 boliger?), noe tilhører bydelen. Noe er helt privat. Noe tilhører offentligheten. Hjemmet flytter ut til deler av nabolaget.
- Ikke for mange sitteplasser spredt rundt - klump det sammen! Men husk at det også skal være mulig å være alene

22. JANUAR: PRIVATE OG OFFENTLIGE SONER

Det helt private: Soverommet og badet
Ingen soverom bør ha direkte utgang til oppholdsrom i boligene. De bør enten ligge i tilknytning til entré (dumt mtp skitten sone??) eller liten gang (krever litt ekstra areal). Det skal også være mulig å gå fra soverom til bad uten å gå gjennom oppholdsrom. I familieboligene skal barnesoverommet kunne være barnets arena, der det er plass til å få besøk av venner og til å ha sine hemmeligheter og soner de skaper selv.

Det private: Kjøkken og stue
Når hagen defineres som et sosialt sted er det ekstra viktig at boligen er helt privat. Boligen skal skjermes for innsyn. Boliger i første etasje skal helst gå over to etasjer (soverom oppe). En overgangssone mellom det halloffentlige og det private skal hindre innsyn. En lav mur? Beplantning? Et drivhus? Kanskje kan deler av utområdet også defineres som helt privat og skjermes fullt for innsyn.

Det halvprivate: Sonen mellom boligen og det offentlige/halvoffentlige. Jobbe med kvaliteten av å være i en sone man selv har fullt eierskap til, men som gjør det mulig å ha kontakt med de som passerer. Bør være et sted det er fint å sitte. Bør ikke være for stort - da forsvinner fort kontakten. Kan være trapp ved inngangsparti, en liten uteplass, en lav mur til å sitte på. Kan noe av boligen være halvprivat? En liten sittebenk der beboeren vet at han eller hun er eksponert, og kan se og bli sett av forbipasserende? Overgangen mellom det offentlige/halvoffentlige og halvprivate bør markeres, utendørs gjøres dette kanskje enklest med ulike materialer.

Det halvoffentlige: Fellesskap, noe man har sammen med naboer. Beboerne føler eierskap til stedet, og vet at man kan komme i snakk med andre om man oppsøker det. Trygt, de samme menneskene som man har sett før, mulighet for å bli kjent med nye mennesker.

Det offentlige: Viktigere som kvalitet for resten av byen enn for beboerne i området? Først og fremst for å skape et sted alle kan ha glede av, og der ingen føler at de tramper inn på noen andres område (ikke som på Tjuvholmen!). Jobbe med overgang mellom det offentlige og det halvoffentlige. Kanskje kan endring i belegning signalisere forskjellen? Eventuelt en lav mur, en portal eller annet. Jobbe med ulike fasadematerialer mot det offentlige og det halvoffentlige? Jobbe med ulike atmosfærer? Det røffe/industrielle ut mot gata, grønn oase inne i det halvoffentlige området.

Utfordringer: Jeg tror det enkleste blir å jobbe med overgangene inn mot hagen - her skjer det en

gradering fra offentlig mot privat. Vanskeligere mot gata. Det kan f.eks. løses med å legge programmer som entré (lite privat situasjon) eller bad (bør uansett ha vindu lenger opp på veggen for å hindre innsyn). Utfordringen blir i så fall at det føles som om hjemmet er helt koblet fra gata, og det kan blir kjedelig og folktomt for de som passerer gjennom området. Kanskje gjør det ikke så mye at f.eks. kjøkkenet eksponeres (mindre privat en stuen?)? Og kanskje bør det etableres en liten halvprivat sone mot veien for at det ikke eksponeres for mye. Kanskje trenger det ikke å være så mye - en trapp er dumt mtp tilgjengelig boenhet - men en lav mur og noen busker?

22. JANUAR: HVORDAN KAN MAN LEGGE TIL RETTE FOR TILHØRIGHET?

Egen steds karakter - jobbe mye med uttrykket på arkitekturen

Basere seg på det som finnes i området: Historisk struktur, ta vare på flere eksisterende bygg, la seg inspirere av eksisterende bebyggelse og topografi

Legge til rette for en blandet og interessant beboergruppe

Mangfold også i uttrykk og boligplaner! Ikke positivt om alt er likt, fint om min bolig skiller seg litt fra naboens

Ikke bestemme alt! Overlate noe til brukere og beboere - både i boligene og i byggene i bydelen

Legge til rette for at folk blir boende over tid: fleksibilitet!

Legge til rette for fellesskap og gruppetilhørighet, men også muligheten til privatliv. Kjenner du naboen gir det følelse av trygghet, men samtidig må man huske at mange i byen tilfredsstillt sitt sosiale liv utenfor nabolaget.

Å skape et sted folk føler seg hjemme. Hva kjennetegner et hjem? Kan det tenkes at taktilitet, lukter og lys kan påvirke følelsen av tilhørighet? Jobbe med følelsen av stedet. Kanskje er den lune hulen med et ildsted et bedre hjem enn den åpne og lyse leiligheten? Eller kanskje den lune hulen om vinteren og det lyse og åpne om sommeren? Hvordan kan dette løses? Jeg tror uansett at materialvalg påvirker hvordan vi knytter oss til et sted. Kan man knytte seg like enkelt til en gipsboks som til varmt treverk? Like enkelt til asfalt som til brostein? Skriv liste over dette!

22. JANUAR: HVORDAN SKAPE ET HJEM? MATERIALER OG ANNET, IDEER TIL KVALITETER JEG VIL HA INN I BOLIGENE

La det gro ut fra stedet:

Stein som materiale: Kan noen av byggene bygges i stein fra fjellet bak? Eventuelt teglstein eller grov betong som snakker med de eksisterende byggene.

Tre som kontrast til det eksisterende, og fordi det er et godt og varmt materiale som egner seg godt til å skape gode steder for mennesker å være. Later ikke som det er industrielt, men heller innpassning av boliger i et område som ble bygget for maskiner og ikke mennesker

Belegning: Jobbe med gode materialer. Brostein i Ormen Langes vei (hindrer for rask bilkjøring), og noe som passer bedre for rullstoler, barnevogner og sykler langs kaia. Kanskje noe så enkelt som asfalt? Billig og ikke for "overdesignet", beholder den røffe karakteren. Flat teglstein/brostein i de halvoffentlige områdene, skifer i de halvprivate. Tykke trebord inne i de private områdene. Skifergulv i fellesområdene?

Jobbe med lyset inne i boligene. **Overlys der det er mulig?** Dobbelthøyt er fint, men kan bli for eksponert. **Jobbe med kontraster, noe dobbelthøyt og noe veldig lavt (feks entré?).** Jobbe med kvalitet på lys, ikke kvantitet. **Slepelys i f.eks. entre og bad? Lyst kjøkken, lun stue? Soverom som er som en hule, ikke på utstilling. Glass inne i boligene kan slippe lys inn i rom som ikke ligger ut mot yttervegg, og kan skape interessante og gode skiller mellom rom.**

Peis i alle boligene. Gjøre stuen til et lunt sted. Peisen kan være i overgangen mellom kjøkken og stue for å skille dem av?

Varme i gulvet!

Vinduskarmer det går an å sitte i --> med utsikt ut mot offentlig/halvoffentlig!

Tekstiler i interiøret. Tekstiler som romdelere? Kan trekkes bort/fjernes om sommeren, gjøre det lunt om vinteren.

Kontraster mellom det varme og det kalde! Skapes det gode liv i tette bokser der det er 25 grader året rundt, eller er det en kvalitet at det er litt kaldere om vinteren? Kanskje boligene kan ha en uklimatisert vinterhage? Hva med oppholdsrommene? Passivhus og peis er kanskje ikke en kjempekombinasjon.

Gode baderom! Stor dusj/badekar. Plassbygd?

Materialer i interiøret: Tre. Skifer (bad og entré). Glass/glassbyggerstein. Tekstiler.

Jobbe med ikke bare det praktiske, men gode **sitteplasser** og situasjoner. Hvordan skal rommene både kunne huse middagsselskaper og tid alene?

Kjøkkenbenk --> utsikt!

Drivhus og en bod utendørs for de som bor på bakkeplan!

Integrert oppbevaring/skap/skuffer unngår at rommene blir overmøblert. Sittensjer i veggene? (barnesoverom!)

De større leiligheten bør ha en helt privat sone og en sone for gjester. Bør ha to bad/wc: Ett i gjestesonen og ett i den private sonen.

Hvordan skape romlige overganger når boligen skal være tilgjengelig? Jobbe med romdelere (peis, glassvegg, helvegg, søyler). Kontraster i himlingshøyde.

Arbeide med himmelretninger og ulike kvaliteter på lys. **Prioritere kjøkken mot øst (ev. sør), stue mot vest (ev. sør) og soverom mot nord eller øst. Bad og entre der det passer.**

23. JANUAR: VEILEDNING

Bør jeg vurdere å legge mer offentlig program i området? Hva om alle de eksisterende byggene brukes til offentlig program? Prøve ekstremvariantene denne uka: Hva hvis bebyggelsen strekker seg ut i vannet? Småbåthavn?

23. JANUAR

Vurdere om siloene egentlig er egnet for boliger?

Kvaliteter for boligene i siloene: Hvorfor gir dette kvalitet??

Kvaliteter: Annerledes! Kan kanskje forsvare høyere takhøyder enn ved nybygg? Kan gi spennende romopplevelser om deler er dobbelthøyt.

Vurdere å flytte ute-hallen til en (eller to) av siloene.

Første etasje bør kanskje uansett være offentlig/halvoffentlig? Fellsarealer? Næring?

Vurdere å bruke alle siloene til offentlig program: Kontorer?

23. JANUAR: MULIGE OFFENLTIGE PROGRAM FOR OMRÅDET

Barnehage --> lageret

Kontorer --> siloene? første etasje nye bygg?

Sted for coworking? --> siloene? (kan ha leiligheter oppover i etasjene!)

Utsalg? --> mørtelfabrikken, siloene

Bydelsverksted --> siloene? lageret?

spissbunkerne?? mørtelfabrikken?

Bydelskjøkken?

Ting tilknyttet sjøen: Kajakkutleie? --> Siloene

Jeg ønsker offentlige programmer som ikke er avhengige av drift, men som er et tilbud til brukere. Kontorer, verksted, kjøkken. Ikke butikker og kafeer.

Siloene bør få et heloffentlig program i første etasje. Gjør at man kan åpne mot Ormen Langes vei (vinduer) og at ingen føler at de trækker inn på privat område. Bruke én til kajakkutleie/

sportsutstyrutleie (selvbetjent?), to til bydelsverksted (selvbetjent), en til bydelskjøkken og den firkantede til kontorarbeidsplasser (åpent for alle --> kanskje fortsetter det videre oppover i etasjene også?). Første etasje i de nye byggene som er forlengelse av rekken brukes til kontor/arbeidsplasser.

Jeg må vurdere hva som skjer oppover i etasjene i siloene. Legger med leiligheter her blir det fort store luksusleiligheter med fantastisk utsikt. Er det mer demokratisk å si at dette blir næringslokaler? Kontorer osv gjør i hvert fall at flere får glede av stedet.

TORSDAG 25. JANUAR: Bebyggelsesstruktur

Strukturene i bakkant bør ha et oppdelt, vertikalt preg for å ikke virke for massivt i sammenheng med eneboligene bak. Saltak?

Trapp ned mot Ormen Langes vei (mangel!) bryter ned og gjør stedet mer spennende. La de være fortsettelse av åpningene mellom byggene (som fortsetter videre som moloer?)

Prøve å holde på det vertikale (tårn)preget i all bebyggelsen: Virker mindre massivt og snakker med "tårnene" som finnes på tomta - lar mørtelfabrikken stå igjen som eneste "tunge" struktur.

Tegl eller tre? Gjør videre vurderinger. Kanskje kan det være fint om byggene i skråningen er i tegl og byggene på flata er i tre. Massivtre? --> massiv/ tungt uttrykk, står fint til historien til stedet og omkringliggende bebyggelse. Gir også mulighet for høyere bygg enn stenderverk (som i grunnen er

urealistisk i en slik skala).

For å få opp utnyttelsen bør lamellene trekkes lenger ned mot vannet. På den måten kan høyden holdes lavere.

Gjennomgående prinsipp: De fineste tomtene, den beste utsikten og de mest interessante (gamle) byggene skal være næring/offentlig. Per nå betyr det mørtelfabrikken, spissbunkerne, lageret, siloene, kaipromenaden og tomtene som vender ut mot havn og kai.

Bør i hvert fall noe av de offentlige (og halvoffentlige!) områdene være under tak? eller holder det med lageret?

Resultat av undersøkelser i snitt: ca 15 meter fra flaten til gesims bør være maks. Hvis bebyggelsen holdes så lav kan man legge seg høyere i bakkant.

TORSDAG 25. JANUAR: MØNERETNING

Workshop med takform og møneretninger i 1:200 og 1:500

Flatt tak:
Praktisk. Takhager osv.

Pulttak/tak med oppstikk etc
Mer interessant? Mange muligheter

Møneretning øst-vest:
Passer fint til mørtelfabrikken
Ideelt for solceller mot sør
Samme retning som flesteparten av husene bak
fabrikken
Kontrast til lageret: Gjør at lageret skiller seg mer
ut? (offentlig funksjon, skal være noe annet enn det
rundt!)

Møneretning nord-sør:
Passer fint til lagerbygget
Historisk orientering av bygg (slik så det også ut etter

krigen) + klassisk måte å gjøre det på i Trondheim
(bryggerekkene med gavl ut mot elva, ellers i byen
med gavlene mot hverandre)

Gir stedet mer karakter fra avstand? (synes fra
mange steder i byen) --> identitetsskapende
Kan ha utstikk i øst-vest retning (type
Kartoffelrækkene)

Kan se mistilpasset ut siden takvinkel, bredde osv
ikke er lik som lageret?

Heller per nå mot nord-sør for bebyggelsen nede
på "flata", øst-vest for bebyggelsen i skrenten +
kanskje den ved siden av siloene (eller skal kanskje
denne ha flatt tak??). Hvis takene trekkes langt ned
oppleves byggene lavere fra bakken, men får en
brattere takvinkel som er annerledes enn lageret.
Kan en løsning være at taket trekkes lenger ned på
en side? (type bygget i Strandveien)

25. JANUAR: TANKER OM HVA SLAGS STED DENNE BYDELEN SKAL VÆRE

Hvordan skape en levende bydel? Jeg tror noe av det viktigste blir å blande ulik bruk. Det skal være klare skiller på hva som er offentlig og privat, men det skal ikke være én stor bygning som rommer all næring eller kreativ aktivitet. Jeg vil i morgen jobbe videre med hvordan jeg gjennom programmering kan skape en helhet ut av stedet, og at ulike ting foregår i ulike bygninger. Nå ser jeg for meg kreative næringer/verksteder i mørtelfabrikken. I første etasje kan det være åpne verksteder for "vanlige" folk. Kanskje den ene spissbunkeren også går til dette?

Siloene kan brukes til kontorer. Kanskje noe også kan bli bydelskjøkken, og at det legges opp til dyrking utenfor? Coworking? Techgründere?

Generelt kan de gamle byggene brukes til virksomheter som ikke henter inn penger og fra aktører som ikke har råd til dyr husleie. Jeg ser for meg kontorer også i noe av den nye bebyggelsen - hva kan det være?

FREDAG 26. JANUAR: HVORDAN KAN DETTE BLI EN LEVENDE OG INTER- ESSANT BYDEL

Første etasje skal være åpen mot begge sider, også der det er bolig.

Tenke på livet jeg skaper mer enn husene.
Hvordan legge til rette for et godt liv og spennende situasjoner?

I ettermiddag: Scenariotenking.

Hvordan er dette stedet for:

Den forbipasserende?

Den som jobber her?

Barn?

Foreldre

De nyetablerte?

Eldre?

MANDAG 28. JANUAR: DETTE TRENGER DE ULIKE BRUKERNE

Den forbigående: Gode offentlige rom og ting som skjer i gatene. Viktig med vinduer/dører ut mot gate. Solfylte steder det føles naturlig å sette seg

ned, uten at man føler at man invaderer andres privatliv. Kan kalkanten

MANDAG 28. JANUAR: HVA SLAGS STED SKAL DETTE BLI?

En av de viktigste karakterene jeg finner ved stedet i dag er kontrasten til den tette byen. Nyhavna er åpen og karakteriseres av objekter i åpent rom framfor lukkede romlige sekvenser skapt av bygg, som er vanligere i mer urbane sammenhenger. Kanskje er det dyrking av denne kvaliteten som skal forme prosjektet videre? Heller enn å prøve å skape et område inspirert av kjente urbane strukturer og atmosfærer kan jeg kanskje lage et alternativ, noe annet, noe antiurbant som likevel har høy tetthet, ligger tett på byen og tilbyr noe annerledes enn den tette byen.

Per nå ser jeg for meg et område som er åpent, eksponert og inspirert av den produktive/industrielle karakteren stedet har i dag. Jeg skal ikke dyrke det urbane og folkeliv, men la det å være alene her ute være en kvalitet. Kanskje teglsteinsarkitektur, som en fortsettelse av karakteren som preger stedet i dag kan være fint? Jeg ser for meg at stedet fortsatt skal være litt røft og i solide materialer - trearkitektur og frodige parker er kanskje ikke det som hører hjemme her.

UKEPLAN UKE 5

Mål for uka: Hvordan skape tilhørighet til stedet?
Sosiale relasjoner i nærmiljøet, hvordan skape samhold, mulighet for interaksjon, osv. Hvordan kan dette implementeres i oppgaven?

Arbeide med kaikanten

Arbeide med arkitektonisk uttrykk. Modell og skisser

Mandag:

Se tilbake på verktøyene jeg har laget meg og ta de i bruk. Kan de skape nye situasjoner?
Sosiale fellesskap. Lag en verktøykasse over ting som bør være med.

Tirsdag: Veiledning. Hvordan legge til rette for bruk av sykkel??

Programmering av de offentlige funksjonene. Finne endelig programmering.

Onsdag:

Kaikanten. Arbeide i sandkassa på formlab. Mål for dagen: Ha bestemt en strategi for kaikanten

Torsdag: Modell 1:200 og 1:100: Arkitektonisk uttrykk

UKE 5: NYE IDEER

Etter nytt ebsøk på tomta har jeg blitt usikker på om det er riktig å beholde **Mørtelfabrikken**. Til nå har jeg tenkt at det er den som er med å skape den karakteren jeg finner fascinerende i området. Nå er jeg usikker - den er av lav arkitektonisk kvalitet, ligger på den fineste tomta, er laget veldig spesifikt til fabrikkvirksomhet og lager strengt tatt ikke et hyggelig rom i Ormen Langes vei. Kanskje stedets karakter i større grad skapes av de små detaljene - det er masse spennende stålstrukturer og annet som ikke er bygningsmasse som kan gi atmosfæren jeg er ute etter. Kanskje kan man lettere forsvare å ta vare på disse fremfor strengt tatt litte brukbar bygningsmasse?

Kaikanten er i åpenbar veldig dårlig stand og må uansett skiftes ut. Kan jeg spille mer på f.eks. ulike nivåer i denne?

Kan **lagerbygningen** være en nøkkel i hvordan jeg skaper et nabolag? Et slags grendehus? La dette bli senteret i nabolaget og siloene noe litt mer halvprivat/kontor/kreativ næring der spesifikke mennekser hører til?

Kan Ormen Langes vei bli "**strøkgaten**" og kaikanten den offentlige gjennomfartsåren?

MANDAG 29 JANUAR: OM TILHØRIGHET

Hva kan skape tilhørighet til et nabolag?

At man kjenner naboen

Hvordan:

Passiare soner/linjer. Skape steder alle må gå til, felles postkasse og søppelstasjon. Ikke for mange muligheter for veier til/fra kvartalet

Fellesfunksjoner (praktiske) - interaksjonspåskudd:

Verksted, hobbyrom, lekerom, osv

Fellesfunksjoner som gir mulighet til å ta initiativ:

Grendehus?

Ulike nivåer av fellesskap: Trappeoppgangen, borettslaget, nabolaget. Skape passiare soner og fellesfunksjoner på alle nivåer

At alle har sikt ut til fellesområdene - kan se om noen er der

Halvprivate soner knyttet opp mot de halvoffentlige.

En liten uteplass? Kan også være en liten del av boligen som er eksponert

Variasjon i boliguttrykk og størrelser?

Distinkt og stedsegent: Skape en egen karakter

Hva skiller dette stedet fra f.eks. Strandveikaia?

Eventuelt: Hvordan knytter dette stedet seg opp mot Strandveikaia?

MANDAG 29. JANUAR: NIVÅER AV NABOSKAP

Nærmeste nabo: Samme etasje i trappeoppgangen
Kan det legges opp til noe felles i etasjen, delt av to leiligheter? F.eks. en liten balkong eller **drivhus** eller vinterhage? At begge har bodareal i fellesområdet? --> mer enn en inngangdør. Oppholdsareal. At balkongene ikke er 100 % skjermet, men at det føles naturlig å vinke til naboen? (men må være mulig å sitte og prate på egen balkong uten at naboen hører det!!).

Trappeoppgangen som fellesskap:
Trenger kanskje ikke fellesfunksjoner for hele trappeoppgangen, men funksjoner som gjør det naturlig å oppholde seg der? F.eks. hvis alle har et drivhus i sin etasje? Prøv å komme på flere naturlige funksjoner.

Kvartalet:
Flere fellesfunksjoner. Bør ligge så alle har sikt til dem fra leiligheten. Først og fremst praktiske funksjoner som gjør at man har en grunn til å oppsøke stedet, men i tilknytning til oppholdsarealer så man kan slå seg ned hvis man møter noen man kjenner. Tidligere har jeg hatt mange inn og utganger i kvartalene --> kanskje alle må gjennom bakgården for å komme seg inn i boligen?

Nabolaget:
Det er ikke nødvendigvis et mål at alle i nabolaget kjenner hverandre, men kanskje heller at man føler seg som en del av et slags større fellesskap. Grendehuset (lageret) kan være et naturlig samlingspunkt med barnehage, bydelskjøkken og allbrukshall som initiativrike sjeler kan låne.

29. JANUAR: KONKRETE IDEER TIL FELLESLØSNINGER I LAMELLENE

Alle må gjennom hagen for å komme til sin oppgang --> skaper mindre liv i gatene rundt. Heller legge opp til at det er naturlig å legge turen gjennom hagen, f.eks. pga postkasser og sykkelstativ

Private utearealer ikke 100 % skjermet og ligger mot fellesarealene - visuell kontakt.

Alle etasjer har et felles bruksrom for de to (tre) leilighetene som deler etasjen: Det kan brukes til drivhus, hobbyrom og andre aktiviteter som er mer "skitne" enn hva man vil dra inn i leiligheten. Slike steder kan være kilde til konflikt, men også samarbeid og mulighet til å bli kjent, og er dessuten

en sone som blir halvprivat og gir mulighet til å bli kjent med ansiktene til de andre i oppgangen. Det bør likevel ikke bli for stort og "luksuriøst" .

Felles takterrasse for hele oppgangen? Ikke for stor, en arena for å bli kjent. Kan være plass til plantekasser eller liknende som gjør at man har et påskudd og ikke snur i døra når man ser at det er noen andre her.

29. JANUAR: INNGANGSSITUASJON

Alle trappeoppganger fører til leilighetene oppover i etasjene. Leilighetene på bakkeplan får inngang fra hagen.

29. JANUAR: FØRSTE FASADEWORKSHOP

Fint om husene får litt ulikt uttrykk, men over samme tema

Foreløpig mulig tema: Teglsteins"skiver" som øst-vest-vegg, fylt inn med tre. Integreerte balkonger som stikker bittelitt ut --> relieff i fasaden

Tretak?

Saltak får bygningskroppen til å virke mye mindre enn både flatt tak og pulttak.

TIRSDAG 29. JANUAR

Hvordan leve miljøvennlig og bra i byen?

Legge til rette for sykkel: Mye parkering (lett tilgjengelig, noe av det under tak), sykkelfiksestasjon, Sørge for at alle de viktigste behov dekkes i nærområdet

Kunne dyrke sin egen mat?

Selvforsynt med energi?

Bildelekollektiv - få privatbiler

Deling av andre funksjoner og ting

29. JANUAR: PROGRAMMERING

Lagerbygget: Bydelshus. Barnehage, åpent rom (mulighet for kafé?), bydelskjøkken

Siloene:

Knyttet til friluftsliv: Kajakkutleie, klatring, Sykkelreparasjonsstasjon. Tilsvarende Friluftshuset på Sørenga. Kanskje det ikke er nok program til

å fylle dette? Kontorer oppover i etasjene? + noe bolig?

Mørtelfabrikken:

Første og andre etasje: Coworking, verksteder, maker spaces.

29. JANUAR: PRIVATISERING AV BYEN

I mange havneutviklingsprosjekter skjer det en privatisering av noen av byens fineste områder - de er forbeholdt de få, og resten av byen føler de tramper inn på privat område (jf Tjuvholmen og åpningstider for bading).

Mulige løsninger:

Klart avgrenset hva som er privat og hva som er offentlig

Blanding av funksjoner! Opplever den besøkende at dette er et sted for mange ulike grupper er det

mindre sjans for at den føler at den stikker seg ut eller ikke passer inn og er en åpenbar "gjest". Bolig + friluftshus + bydelshus + kulturfabrikk gir en god miks

Gi de fineste/mest spesielle byggene til det offentlige? La boligbyggene være nøkterne og ydmyke i bysammenhengen, de bør ikke skille seg ut. Sett som regel at alt jeg tar vare på av gamle bygg blir offentlige/semioffentlige funksjoner.

29. JANUAR: HAVNEPROMENADEN

Hvordan gjøre havnepromenaden som en del av turen og ikke noe man må gjennom for å komme til Ladestein? I dag er Ladehammerkaia en inngangsportal til Ladestien, men flere jeg har snakket med sier at det heller er et sted de må komme seg gjennom enn en del av turen. Hvordan strekke Ladestien litt lenger?

Tettere kontakt med vannet? Kanskje løsningen er så enkel som at man ikke bare legger stien langs kanten, men også tettere på vannet.

Opplevelser/variasjoner langs promenaden?

Sitteplasser også her?

29. JANUAR: SOLSTUDIER

Solstudier viser at vestsiden av husene har mye bedre solforhold enn østsiden. Kan det være en bedre idé å legge alle husene i samme retning? Husene kan fortsatt være tilknyttet et stort felles uteområde

MÅL FOR DAGEN, 1. FEBRUAR

Løse problemet offentlig/privat i forbindelse med boligene, få situasjonen til å virke naturlig

Teste ut tre rekker. Bli det for tett? Sammenlikne med Møllenberg og Kartoffelrækkerne.

Koblingen offentlig promenade – halvoffentlige strøkgater.

Teste ut ulike modeller for boliger. Townhouses, leiligheter i etasjer, næring i første etasje. Skal ha et tydelig svar på hvor mange rekker, hva skjer på de ulike offentlige plassene, hvordan leilighetene blir og hvordan promenaden går.

2. FEBRUAR: SAMLET STRATEGI FOR UTVIKLING AV NYHAVNA

Kulturminner og historie som katalysator for utvikling. Kulturminnene bør i hovedsak være offentlige, godt synlige og legge premisser for utvikling av områdene. Som utgangspunkt bør utvikling skje med inspirasjon i det eksisterende eller historien for å sikre en stedsegen utvikling.

Trondheim har eldgamle tradisjoner knyttet til forbindelsen land-vann. Tilknytningen til vannet bør være sentral i utviklingen av alle delområder, og havnefronten bør være en felles ressurs.

Fokus i utviklingen bør være på å skape gode steder å bo uten at det fører til for høy grad av privatisering av havna. De fineste områdene bør forbeholdes det offentlige.

Utvikling med fokus på aktivitet framfor konsum. Utgangspunkt i de menneskelige ressursene som finnes i området og å skape steder der folk kan utfolde seg. Dette handler i stor grad om ikke-

kommersiell utvikling. Eldre bygningsmasse kan passe til dette formålet. Det bør være et fokus å skape uprogrammerte steder som gir rom for initiativ

Det må arbeides for at det ikke skal være nødvendig med høy økonomisk kapital for å få tilgang på Nyhavna - både som fast bruker og som besøkende

Sette som utgangspunkt at det bygges stor grad av bolig og lite næring --> men legge til rette for en utvikling med mer næring

4. FEBRUAR: HVOR STÅR JEG OG HVA ER VIKTIG I PROSJEKTET

Utvikling av området med utgangspunkt i eksisterende ressurser og potensialer

At det skal bli et blandet område, et sted for alle, gode offentlige områder og gode boområder for ulike grupper

Hvordan kan man med utgangspunkt i de eksisterende ressursene i området utvikle Ladehammerkaia til å bli et godt byområde for en sammensatt gruppe brukere?

4. FEBRUAR: DEN SISTE UKA

Uka som har vært har jeg arbeidet mye i sandkassen på formlaben i 1:200. Særlig fokus har vært hva som er offentlig og hva som er privat, og hvordan det forholder seg til hverandre. På noen

punkter i prosjektet blir denne overgangen for brå. Skal i uka som kommer arbeide i modell i 1:100 og prøve å løse noen av disse utfordringene.

5. FEBRUAR: 1:100 MODELLSTUDIER

Arbeidet i modell i 1:100. Har satt i gang en prosess med tanke på hvordan offentlige og private arealer forholder seg til hverandre. I den noe minimalistiske situasjonsplanen blir det fort store åpne rom som på en eller annen måte bør "lukkes" og gjøres mer intime. Jeg tror en løsning kan være å jobbe med vegger/murer utendørs som romskapende element. De er så lave at de ikke tar sollys, men er likevel noe som kan dele opp rom og noe å sitte inntil.

Jeg har også satt i gang en prosess hva kommer til fasadeutforming. Foreløpig svar er i tegl og tre,

men føles ikke helt riktig. Dette tror jeg skal ligge litt i bakhodet mens jeg jobber med andre ting, og at jeg heller skal gå tilbake til det etter hvert.

Jeg har den første måneden jobbet litt med planløsninger ved siden av andre oppgaver. Tror jeg skal legge disse litt til side og heller jobbe med hva slags romlige situasjoner jeg er ute etter. I morgen skal jeg tilbringe hele dagen på Nyhavna, men dagen etter kan passe til en "atmosfæreworkshop"-

6. FEBRUAR

Vært på Nyhavna i hele dag. Making is Thinking har opplegg der nede i disse dager, jeg har blitt med til Tyin Tegnestue, Rallar, trekunstner Erledn Leivik og Studio:Beta. Foredrag med Fabiola fra Trondheim Havn og Eileen Garmann Johansen. Tror jeg skal legge større vekt på offentlig program i prosessen videre. Kanskje det bør være en rekke med potensielle næringslokaler langs kaikanten?

8. FEBRUAR: VEILEDNING

Nina oppfordret til å zoome ut og se på ulike typologimønstre og lage fire alternativer for å se hvordan det knytter seg på omkringliggende bebyggelse.

Fikk litt klarhet i hva jeg faktisk holder på med. Lageret, fabrikken og den maritime skolen defineres som en slags "bydelssone", strandpromenaden og siloene som offentlig sone. I videre arbeid skal jeg se nærmere på det røffe/det varierte og det presise

som ordpar. Finne noen overordnede prinsipper for alle tre kvartalene, men skape variasjon innenfor hvert kvartal. Er et kvartal matproduksjonskvartalet? Produksjonskvartalet? Barnekvartalet?

Se verdien i åpne plasser. Hvor skal man kunne ha en liten festival eller marked?

Jobbe mer med landskapet. Så stort område at man kan lage ramper osv

FREDAG: MÅL FOR DAGEN

9-10:

Hva skal gjøre denne oppgaven interessant?
Direkte sammenheng med naboeiendommer
Noe annet enn typiske boligutviklingsprosjekter?
Tydelig atmosfære (workshop!! lag collager osv)
Kontakt land/vann
Et annerledes offentlig program
At det er realistisk at barnefamilier kan og vil bosette seg her
Integrering bolig/næring
Rom for det uplanlagte/uforutsette

10-11: Hvilke elementer kan jeg rappe fra naboeiendommer? (gjør workshop på dette??)

Strandveien:

Typologi
Fargesetting??
Fasadeelementer

Ladestien: Naturen, rekreasjon, punkt med attraksjonselementer

Stedet i seg selv: Industrielle elementer, materialvalg, punkthus

Småhusområdet: Diversiteten? Mange små hus, ikke én stor lamell

11-12: Hvilke kvaliteter SKAL jeg ha med i boligene?

MÅL FOR UKA

Hvilken atmosfære er jeg ute etter?

Hvordan kan brukerne sette sitt eget preg på stedet?

Skape noe som er enkelt og robust og som tåler at brukerne gjør det til sitt eget. Eget inngangsparti.

Åpne plasser --> dyrkemuligheter?

Drivhus som også kan brukes til fellesformål?

Fleksible næringskaler

Åpne og uprogrammerte strukturer

---> få inn den samme fleksibiliteten i boligene?

Lage et sted som blir til over tid

Fleksibelt møblement --> midlertidighet --> strandstoler, palmer, gressmatter

Fleksible flater --> skøytebane, markedsplass,

Fleksible bygg --> første etasje skal alltid kunne gjøres om til næring (eventuelt utleie??)

TIRSDAG 13. FEBRUAR: MODELLSTUDIER OFFENTLIG/PRIVAT

Har jobbet i 1:50 med møtet offentlig/privat i første etasje. Har kommet fram til at første etasje bør heves ca en meter for å hindre innsyn fra gate. Jeg jobber med en struktur der alle leiligheter får inngang fra portrom/trapperom, men leilighetene i første etasje også har en liten trapp ute, i hvert fall mot bakgården. Kanskje også mot gaten?

Plantegningene bør jobbes videre med, og balkongene legges inntrukket for å hindre innsyn. I morgen: lage 1:20-modell som også viser portrom og forholdet ut mot gata og mot bakgården.

ONSDAG 15. FEBRUAR

Har brukt dagen på å jobbe med plantegninger til leilighetene og å få opp volumer og se på fasader i 3D.

Dette bør være klart til midtsemester:
En helhetlig fortelling om hva jeg holder på med
Plantegninger
Masterplanen

1:200-modell av kvartalet?

HVA HANDLER PROSJEKTET OM?

Mange havneutviklingsprosjekter i Europa de siste tiårene har endt opp som steder forbeholdt de få - enten i form av dyre boliger eller andre funksjoner basert på konsum. Dette henger åpenbart sammen med dyre eiendomspriser. Ladehammerkaia er i hovedsak eid av det interkommunale selskapet Trondheim Havn, og **jeg ser her muligheten til å skape et blandet sted med boliger for en mer sammensatt gruppe og funksjoner basert på aktivitet og produksjon framfor konsum.** De fineste plassene på tomte og de mest interessante bygningene settes av til offentligheten. Det settes likevel som premiss at det skal være mye boliger i området, og en av utfordringene har vært hvordan dette kan integreres uten at området i for stor grad privatiseres. For å kunne tiltrekke seg barnefamilier har jeg lagt en del av boligene på bakkeplan med trapp rett ut i hage, og har gjort en vesentlig del av området til trygge halvoffentlige områder. Dette skaper situasjoner der man bor tett på byen, men likevel har en privat bakhage. Jeg mener dette

skaper interessante bosituasjoner, og også en blandet by med variasjoner i type byrom.

Målet er å skape en bydel med en stabil og blandet beboermasse som føler tilhørighet til stedet, samtidig som de deler bydelen med byens befolkning. Jeg tror en nøkkel til å skape tilhørighet kan handle om fellesskap og at man kjenner naboer. Alle har derfor fått utgang og balkong mot hagen, og i hagen ligger små hus med ulike funksjoner som deles. Det store drivhuset kan brukes som en vinterhage og romme sammenkomster hvis ønskelig. Det er lagt opp til ulik grad av deling: Alle deler en liten balkong med naboen, fellesfunksjoner med borettslaget, og midt på kaia ligger et bydelshus som kan leies og brukes til ulike formål.

Den andre nøkkelen til tilhørighet tror jeg ligger i mulighet for brukere til å selv kunne velge hvordan omgivelsene blir brukt. Jeg har derfor valgt å la programmet stå åpent for flere av bygningene. Det

store bydelshuset skal kunne romme alt fra store middager til konserter til markeder, og den store plassen utenfor skal kunne romme - og kanskje skapes - av brukerne selv. Alt møblement er løst og kan arrangeres slik brukerne ønsker selv. Samme prinsipp gjelder i de halvoffentlige bakgårdene - her bygges det åpne rom som det er opp til borettslaget hvordan brukes. I tider de ikke bruker dem selv kan de kanskje leies ut - og på den måten bidra til en enda mer blandet by.

Den store sementfabrikken er tenkt overlatt som den er til kreative næringer og kunstnere, der de selv kan forme den som de selv ønsker. Et premiss vil

være at funksjonene i første etasje til en viss grad er utadrettet. Stedet er tenkt driftet av faste leietakere og korttidsutleie av arbeidsplasser.

Oppsummering:

Blandet by

Blandet beboermasse

For alle

Fleksibilitet? Skal tåle ulik bruk

HVA SKAL BAKGÅRdene VÆRE?

En kontrast til byen utenfor. Der byen er streng geometrisk, urban og har et industrielt preg, skal baksiden av boligene være frodig - kanskje mer landsbypreget? Fasadene mer løsrevet, mer grønt, små paviljonger, blandet bruk? Kanskje er det fint om noe næring i første etasje har dette som bakside - trenger det å være negativt å leve tett på andre byfunksjoner?

FREDAG 16. FEBRUAR: PEER PINUP

Etter peer pin up: Hva skal til for at dette blir et ordentlig spennende område? Bør kanskje være mer interessante boliger enn barnefamilier? Hva med f.eks. studioleiligheter, kunstnerkollektiver, studentboliger, osv. Bolig med utleielokale? Bør leilighetene på bakken være noe annet? Duplex?

Hvordan kan man gjennom leilighetstyper skape det området man er ute etter? Kanskje er ikke barnefamilier det store målet?

Neste uke:

Lage diagrammer og enkle fortellinger om hva jeg gjør (Mandag! Vise til Kerstin på tirsdag)

- Flytte veien
- Offentlig/privat gradering m hvilke bygg som blir offentlige --> bildeserie? (først at de eksisterende

byggene er offentlige, så at de langs kanten?)

Finne ut hva slags boliger jeg er ute etter. Stort spenn og mye variert? Første etasje trenger ikke være lik som etasjene oppover
Lage ettroms leilighet?

LØRDAG 24. FEBRUAR

Jeg tegner ut barnekvartalet. Hvordan legge til rette for barnefamilier i byen? Viktig med store leiligheter!

FREDAG 2. MARS: ETTER MØTE MED KERSTIN HØEGER

- Barnehage i lagret en god idé
- Fint med den gjentakende strukturen
- Hjørnet: Bygge noe her som fortsetter strukturen, noe spesielt?
- Se på Europeanprosjekter for Strandveikaia og tegn

inn i eget prosjekt

- Se på Lindern som eksempel
- Hjørnet: Miks kontor/bolig
- Næringen mot promenaden: Semipublic

ETTER MIDTSEMESTER

På tide å ta et par skritt tilbake, veilederne mente jeg måtte velge mellom enten byplan eller bolig. Det ble tydelig at jeg ikke fikk til å formidle hva jeg faktisk holder på med og hvor jeg vil med oppgaven - og kanskje at jeg er litt usikker på det selv.

Videre arbeid:

Hva vil jeg med oppgaven? Gjøre noe jeg bryr meg om. Finn en konsistent historie om hva jeg driver med. Byplanen og boligene bør svare på det samme. Velg fokuspunkt. Er det egentlig på boligkvartalet?

Lag situasjonsplan for hele Nyhavna. Bruk Pir IIs plan, ta kontakt med Petter Paus.

Regn på utnyttelsen

Lag soldigram

Få også andre siden av havnebassenget inn i snittet. Besøk Brattøra, Grilstad Marina, Ilsvikøra. Hva har de gjort som jeg kan ta med i mitt prosjekt, eventuelt som jeg vil unngå?

Jobb med forhold/overganger: Fjell og sjø. De ulike offentlige rommene, hva skal de være og hvordan forholder de seg til boligen? Overgangen mellom boligområde og urbant område
Finn program for spissbunkerne

Finn en overskrift og 3 hovedfokus.

DETTE GJENSTÅR

Viktig: Promenaden, hvordan legges den

Den overordnede masterplanen

Byplan --> tegn inn Pir IIs forslag

Utomhusplan kvartalet

Utomhusplan offentlige rom

Konstruksjon bygg

Konstruksjon promenade

Trapperom

Nødutganger

Boligplaner

Modell av en bolig? --> tas eventuelt til slutt

FERDAG 16. MARS: SORTERING AV TANKER

Ladehammerkaia ligger der boligområder møter byen. Boligområder kjennetegnes ofte av en viss stabilitet, byen av det flyktige og muligheten til å forsvinne i mengden. Mål: Forskjellige brukere som har stedet som bolig, arbeidsplass og sted for rekreasjon, men at denne brukergruppen er relativt stabil. Gjenkjennelse som faktor heller enn muligheten til å forsvinne i mengden. Skal ikke være en konkurrent til byen, men et supplement. En "betjent" sone.

Skape et sted som innehar boligområdets stabilitet, men byens variasjon.

Mål:

Variasjon --> ulik brukergruppe, ulike funksjoner

Stabilitet --> offentlige funksjoner med en stabil brukergruppe, boliger i ulike størrelser

ETTER PRAT MED OLAV

Test ut og klipp inn andre prosjekter

Lag snitt, også gjennom boligene

Identifiser hva som er kvaliteten med å bo på de ulike sidene.

Dropp bryggen?? --> tegn prosjektet, se hva som passer..

Tenk på det som et veneziansk palass: Kvalitet i alle ledd!

Dropp parkeringskjeller

Lag fremdriftsplan (hold den). Finn ut hva som skal produseres, og produser det som uansett må lages på et tidspunkt

ONSDAG 21. MARS: VALG SOM NÅ ER TATT

Boliger på bakkeplan - ingen næring i bygget

Ikke parkeringskjeller - løses i skrenten eller i eget parkeringshus

Gårdsrommet heves (fylles med masser fra utsprengningen)

ONSDAG 21. MARS: HVORDAN SKAL DETTE BLI ET FANTASTISK STED?

Vær generøs! Stort inngangsparti på bakkeplan (dobbelthøyt), stort trappeøye osv. La heller noe av dette arealet være boliger oppover i etasjene

Store vinduer, fransk balkonger, mulighet til å skyve vinduene til side og få sol inn i hele stua.

Virkelig spille på kvalitetene ved hver av sidene. Hva skal til for at nettopp dette skal bli en fantastisk bolig? Spille på kvalitetene ved å bo ulike steder i bygget

Lage et fantastisk gårdsrom: Hvordan kan dette bli fint og ikke mørkt og trangt? Belegning og beplantning.

La promenaden gå under boligene. Sikt gjennom så man skimter gårdsrommet?

To store inngangsportaler på hver side?

Dobbelthøye, kan også være der inngangen til trapperommet ligger (tar sånn sett ikke unødvendig plass)

Søyleganger der det passer seg? --> må være der det ikke er bolig, dvs utenfor sykkelparkering eller fellesarealer

Ikke tenk på de offentlige områdene som noe som skal være industrielt --> bruk solide materialer og gjør også dette til ordentlig fine steder.

Ingen balkonger skal stikke ut!

Bakhagen belagt med stein, noen grønne flekker og trær?

INNGANGSSITUASJON

Uansett: Bare gårdsrommet heves, ikke utenfor

Eventuelle ramper skjer i de store inngangsportalene
--> betyr at jeg trenger noen av disse

Alternativer:

Inngangsportaler på sidene, inngang fra gårdsrommene

Inngangsportaler på endene, potensielt ganger gjennom --> trenger ikke å bestemmes nå?

Valg: Hvor skjer hevingen? I boligoppgangen! = ingen ramper

To alternativer:

1. Inngang fra utsiden, ingen passasjer, hevet gårdsrom. gjennomgang gjennom i trapperommet.

Gir markterrasser inn mot rommet.

Fordeler: Markterrasser, aktivisering av gata, slipper å bruke for mye plass på inngangsportaler. Intimt og helt privat gårdsrom, føles kanskje mer skjermet. Gir raskere vei hjem?

2. Inngang fra gårdsrommet. Krever passasjer inn i gårdsrommet, men aktiviserer gårdsrommet i større grad --> beboerne ser mer til hverandre. Ikke nødvendigvis gang gjennom trapperom = spart plass.

Fordeler: Aktivisering av gårdsrommet, mulig med fine passasjer, mindre ordinært?

Største forskjell på de to er hvordan de eventuelle inngangsportalene blir, og hvordan det blir med hevede terrasser på begge sider. Er de fine er kanskje det beste løsning. Test ut og tegn i plan?

4. APRIL: FORDELER OG ULEMPER VED HEVET GÅRDROM

Fordeler:

Alt på ett plan i gårdsrommet! Kan gå fra kjøkkenet rett ut i hagen

Slipper rar trappesituasjon

Ulemper:

Gjør at også fellesarealene heves --> hadde kanskje vært fint om disse var på bakkeplan? Eller?

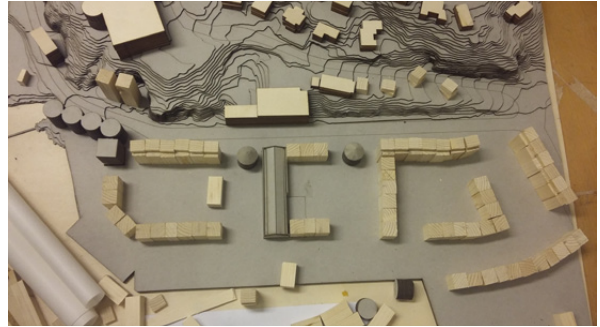
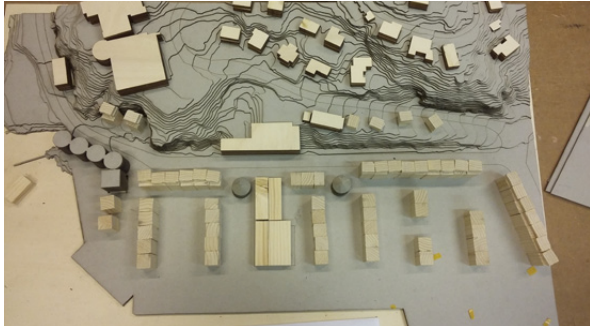
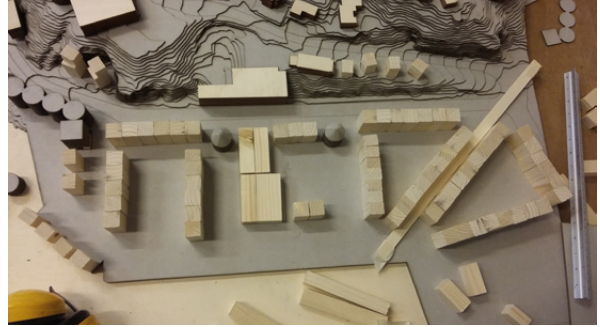
Ramper! :(

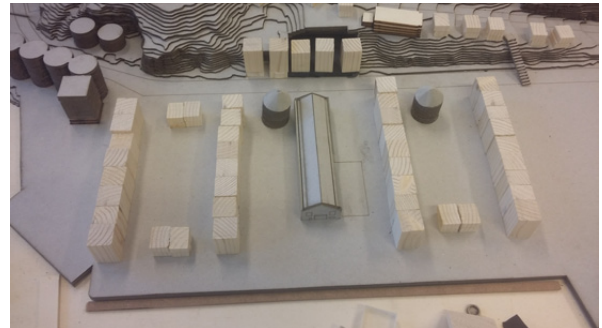
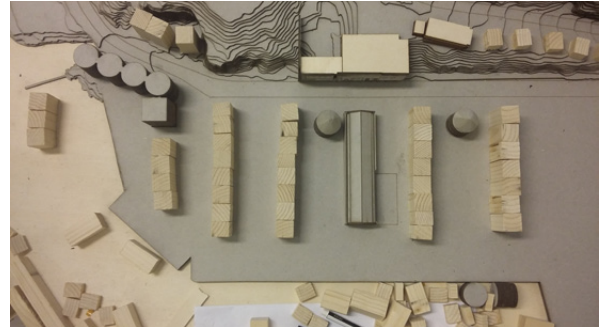
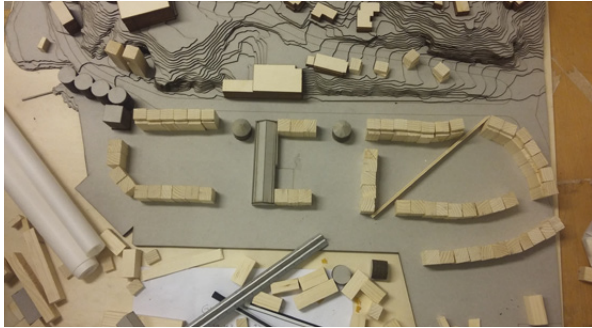
Gjør at hagen ligger på et annet nivå enn byen, kan f.eks. ikke se rett inn når man går forbi

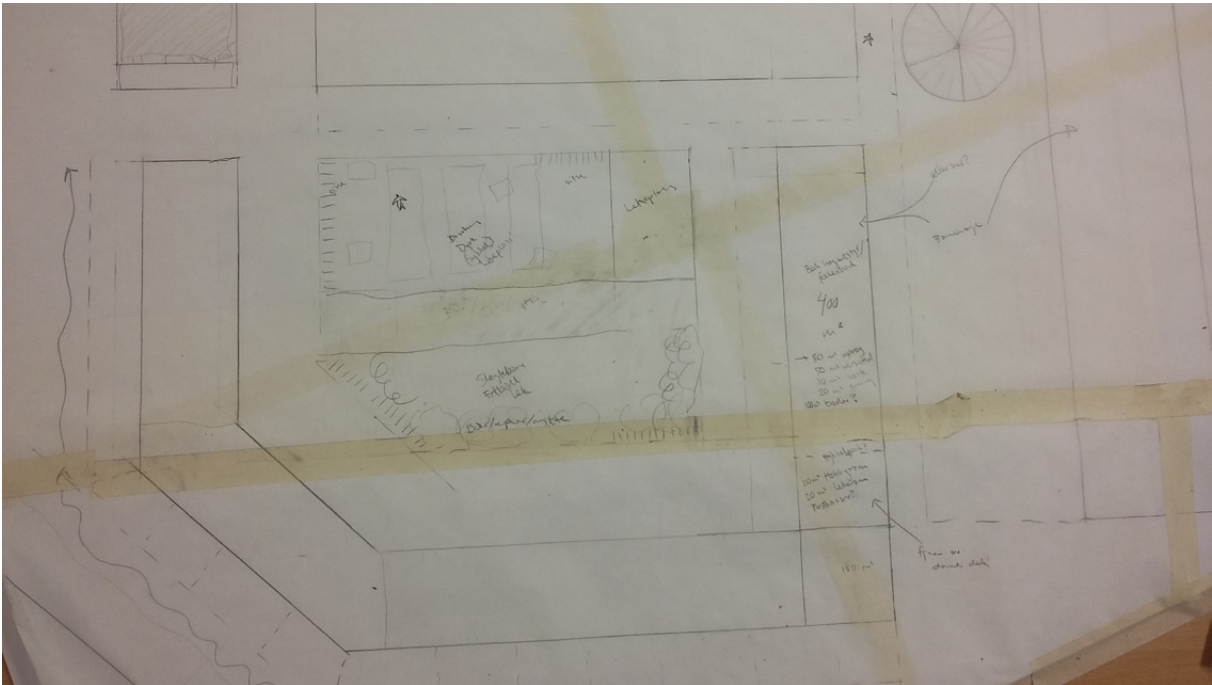
FORORD
NOTATER, DAGBOK OG REFLEKSJONER
MODELLFOTO, PROSESS OG SKISSER
REFLEKSJON

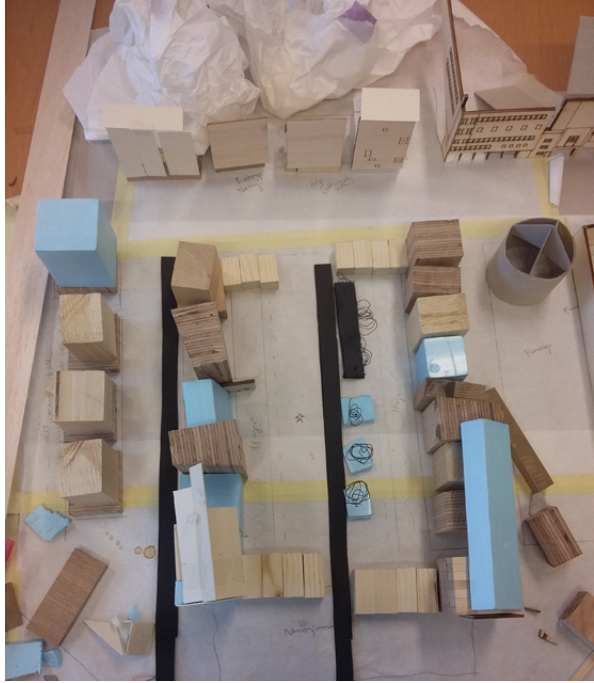
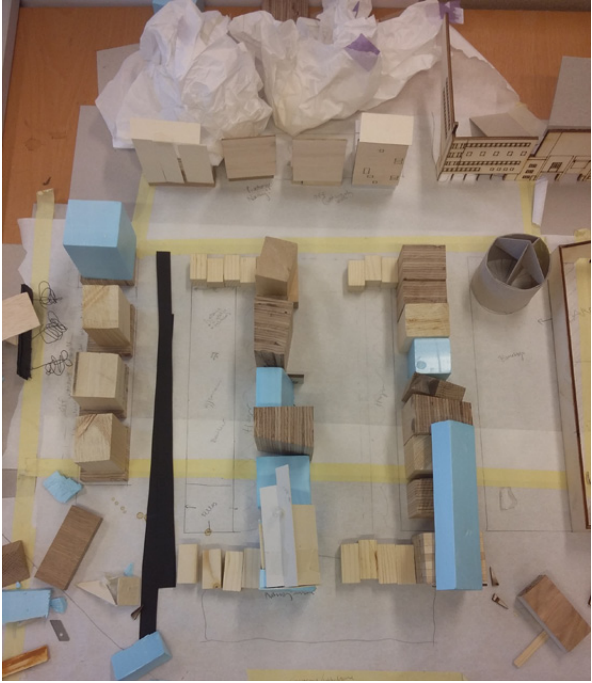
JANUAR

Den første uka lager jeg en landskapsmodell i 1:500. I tillegg til å tilbringe mye tid på stedet, hente inn tegninger av eksisterende bygg, vurdere hvilke bygg som bør beholdes og å sette meg inn i planer for Nyhavna og områdene rundt går mye tid med til å lage grunnlaget for masterplanen. Metoden er noe skissering og å klippe inn typologier fra andre kjente prosjekter, men først og fremst intuitivt arbeid med utprøving med klosser i 1:500 og senere 1:200. Klossene, som var av en gitt størrelse, gav et tidlig bilde av hvilken tetthet man kan få til i de ulike utprøvde typologiene og strukturene. Karréstrukturen skiller seg tidlig ut som en effektiv typologi, men lamell/rekkehus henger også med lenge i prosessen.

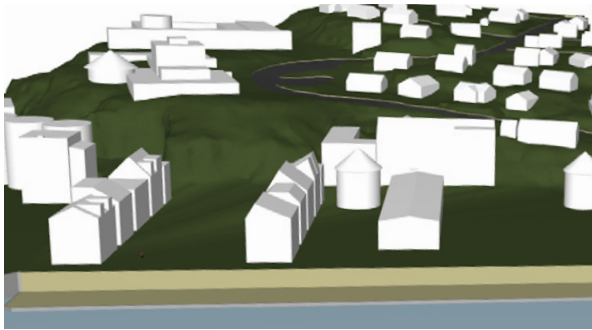

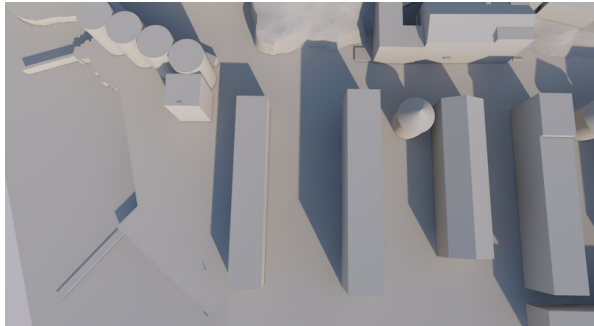
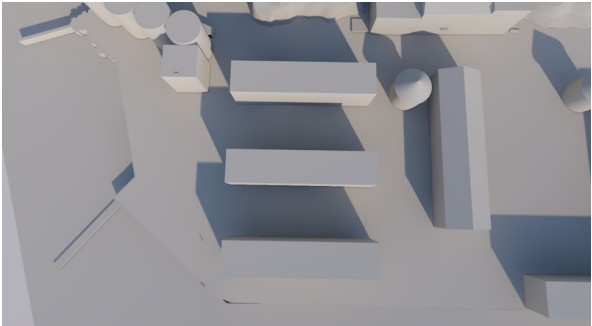
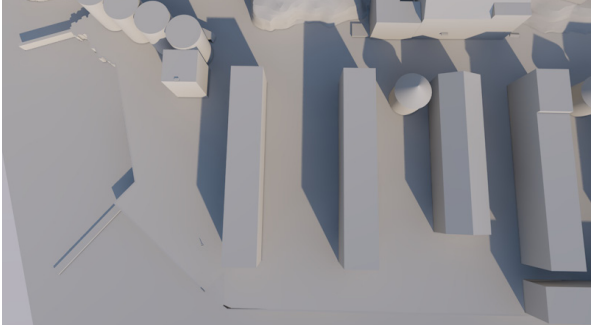
FEBRUAR

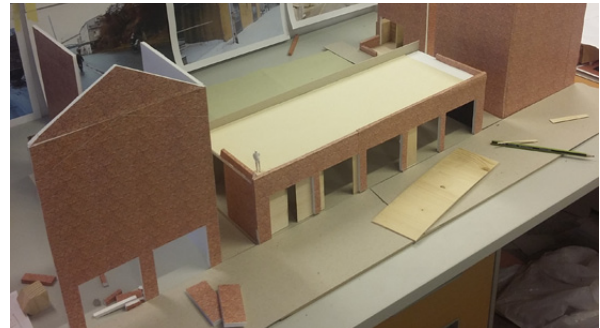
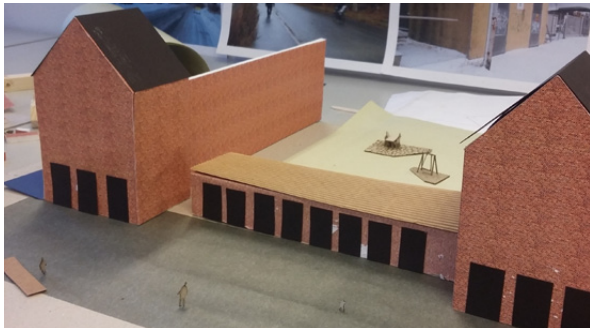
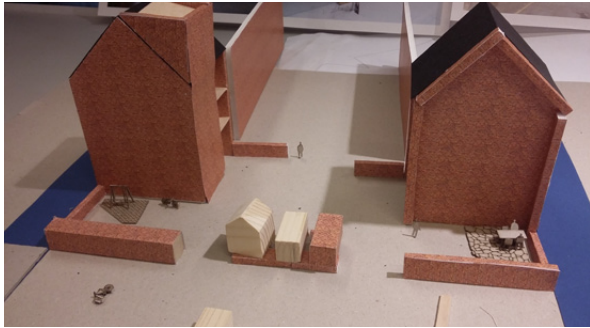
Utprøvinger av typologi fortsetter parallelt med utforsking av potensielt uttrykk og materialitet, samt tegning av de første boligplanene. Modell i 1:200 utforskes i sandkassa på formlabben med klosser i ulike materialer, et intuitivt verktøy som fungerer veldig fint. De første modellene i større skala (1:100 og 1:50) lages, selv om masterplanen fortsatt er under utvikling. Å få opp leilighetsplaner og utforsking av veldig ulike skalaer parallelt fungerer fint som metode og det som skjer i de mer detaljerte skalaene spiller tilbake på masterplanen. Metoden var til hjelp for å drive prosessen framover: Når det stod fast i en skala gikk jeg over til en annen, før jeg senere gikk tilbake i skala. 1:500-modellen er fortsatt i bruk og oppdateres underveis.

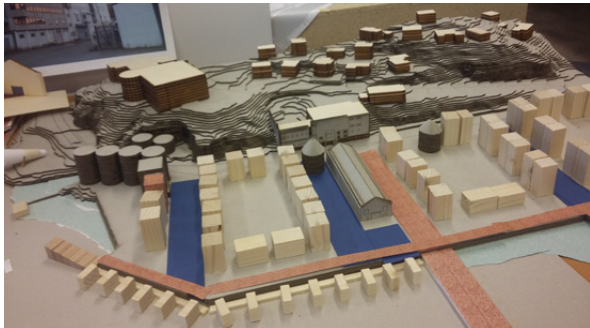
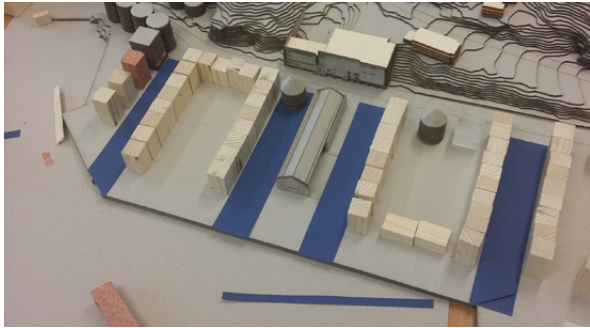
Å arbeide i mange ulike skalaer parallelt (også i skalaer jeg ennå ikke var helt komfortabel med å sette i gang med så tidlig i prosessen) setter også i gang prosesser og diskusjoner som jeg senere i prosessen får glede av å ha fått opp tidlig, selv

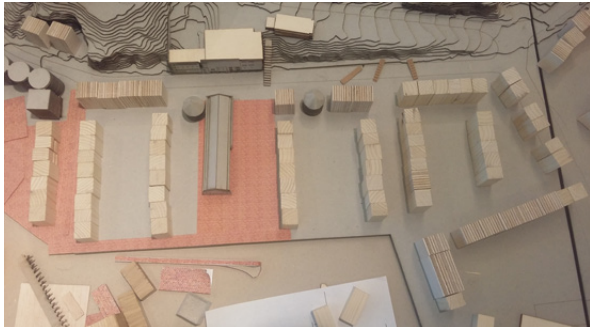
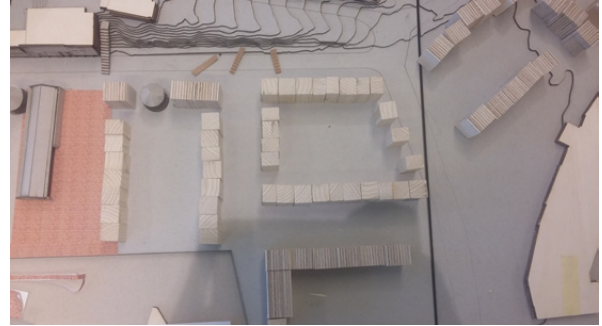
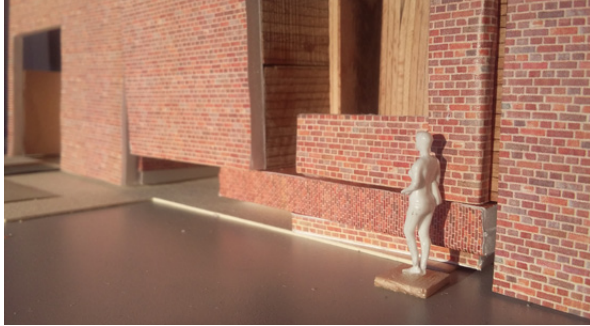
om mye endrer seg når jeg får sett nærmere på det senere. Dette gjelder både størrelser på leiligheter, første utkast til trappeoppganger, program, utforsking av overgangen offentlig/privat, konstruksjon og arkitektonisk uttrykk.

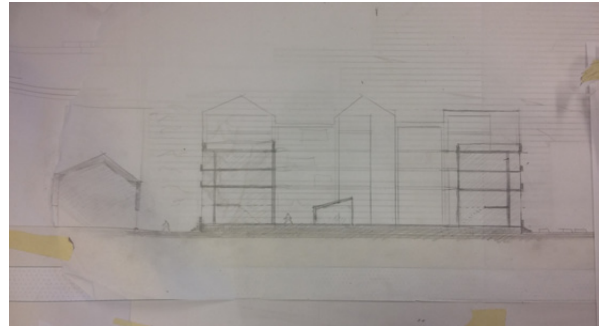
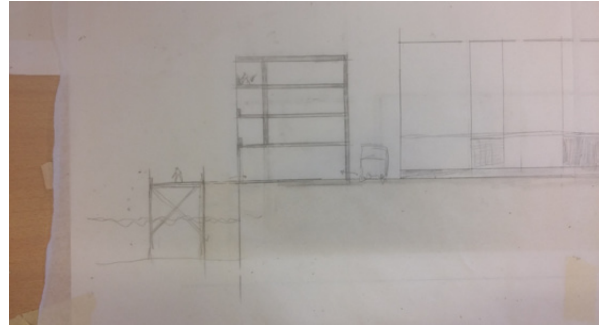

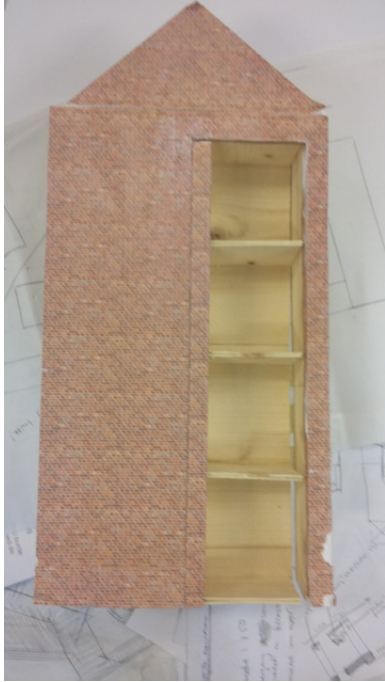

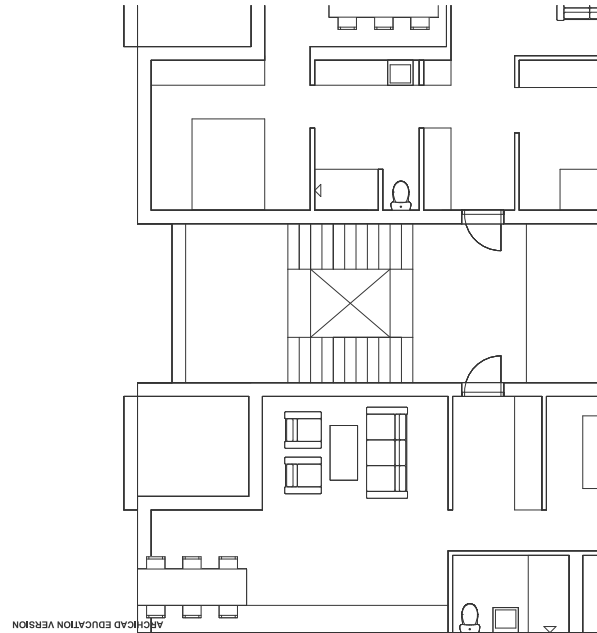

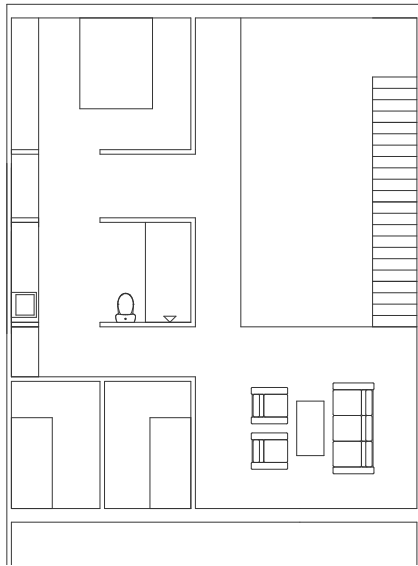

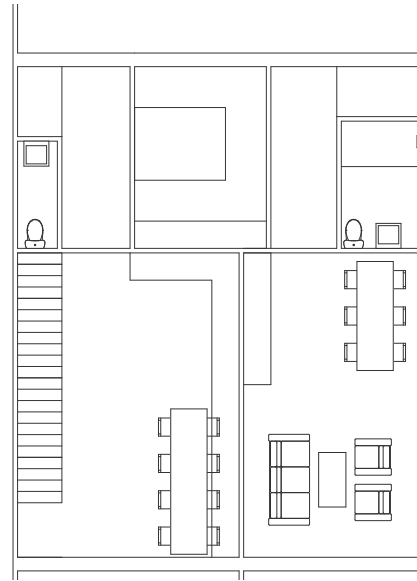
Foreløpig skisse av trappeløp: Gjennomgående trapperom med god plass. Heisen flyttes senere for å gi større trappeøye og mer åpenhet. Trapperommet blir ikke gjennomgående for å få opp den totale utnyttelsen av tomta.

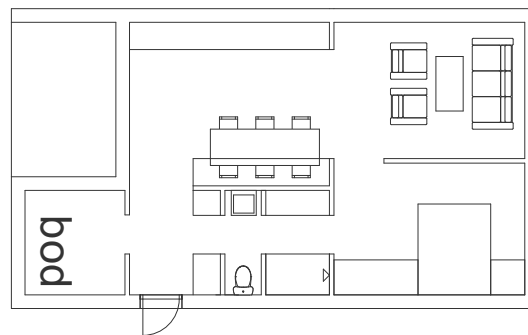
Lenge var det satt av plass i de nederste etasjene til boliger over to plan. Denne ideen forsvant ettersom trappen tok for mye plass og gjorde leilighetene

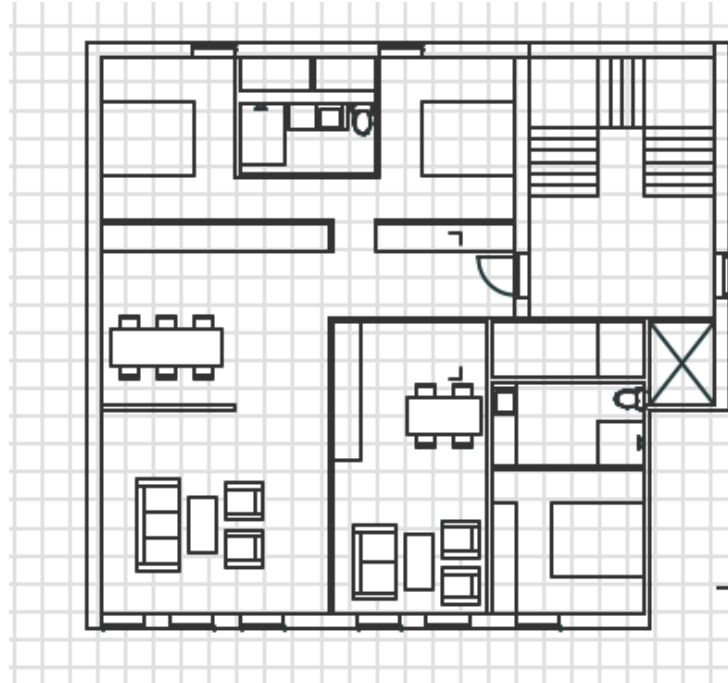
veldig store hvis de skulle være tilgjengelige med rullestol.

En liten variant av den minste øst-vetsgående leiligheten som er med i det endelige prosjektet.. Denne varianten med ett soverom forsvant da den med små justeringer kunne gjøres om til to soveorm.

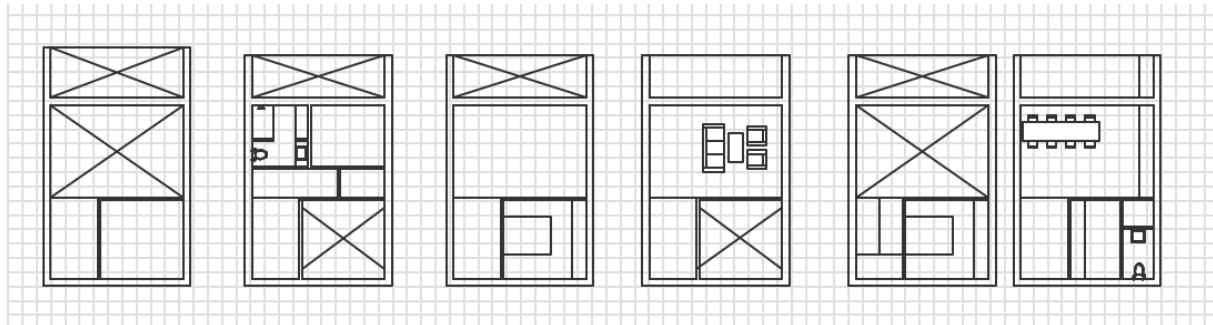

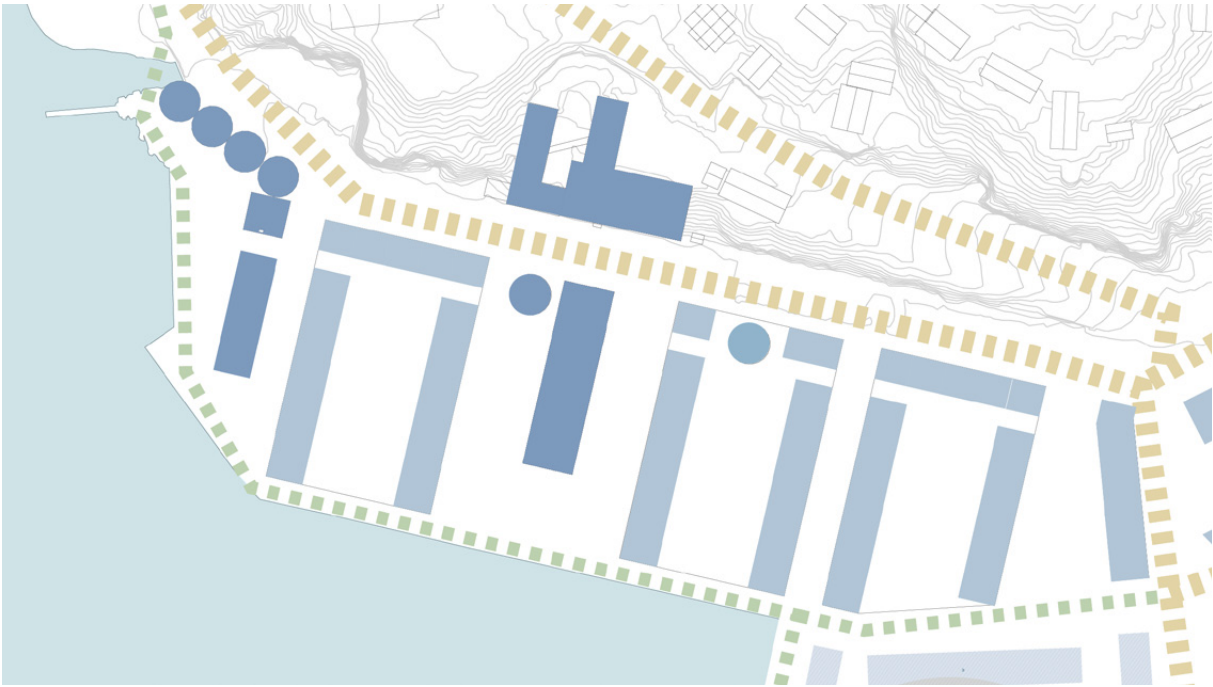
Å ha en utleiedel tilhørende boligen kan i teorien gi en fleksibilitet for beboerne. Dette forsvant likevel etter hvert fra prosjektet. Grunnen var en oppfatning om at det også bør være en minstestandard for hvor liten og trang en utleiedel kan være. Og blir den for stor gjør den leilighetens totale areal så stort at mange ikke vil ha råd til å kjøpe den. Den opprinnelige ideen var at det skulle være en fleksibel løsning og at utleiedelen kunne bli en del av den store leiligheten. Men med rom som kjøkken - som er dyre å bygge og man ikke trenger to av - falt jeg på konklusjonen at dette ikke hadde fleksibiliteten jeg hadde håpet.

Jeg jobbet lenge med en familieleilighet over flere halvetasjer. Det kunne blitt en veldig fin bolig. Likevel

falt konklusjonen at det ble for mye trapp og at jeg ønsket å holde alle boenheter tilgjengelige.

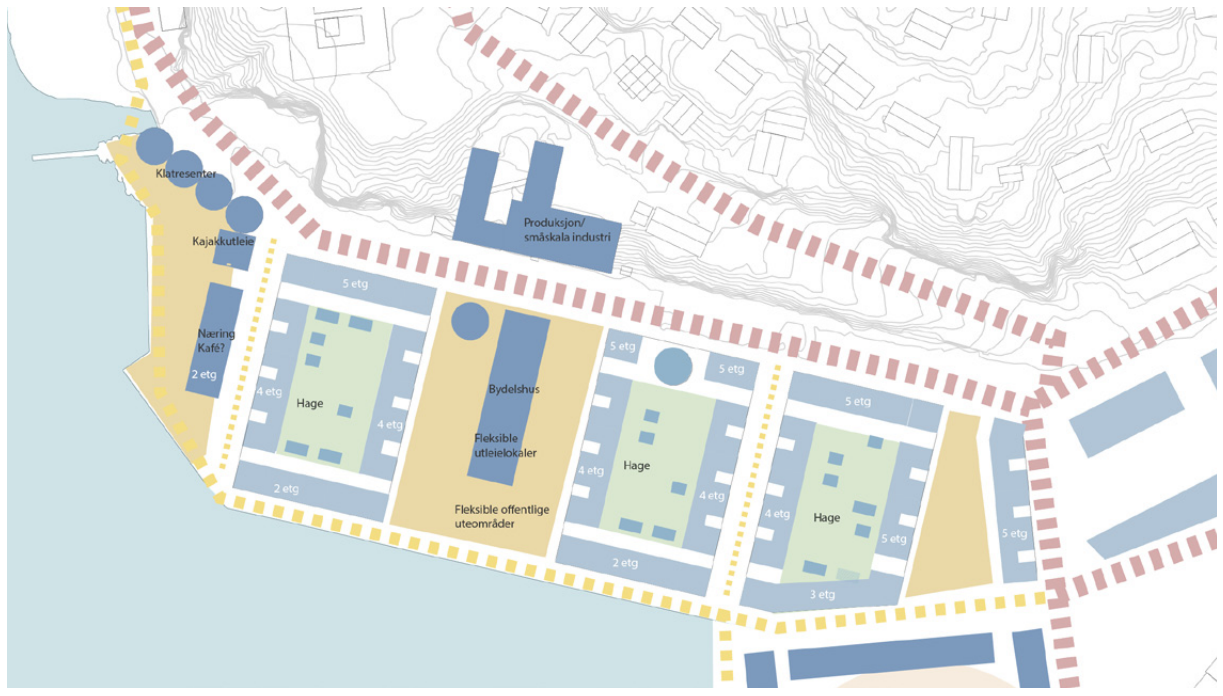

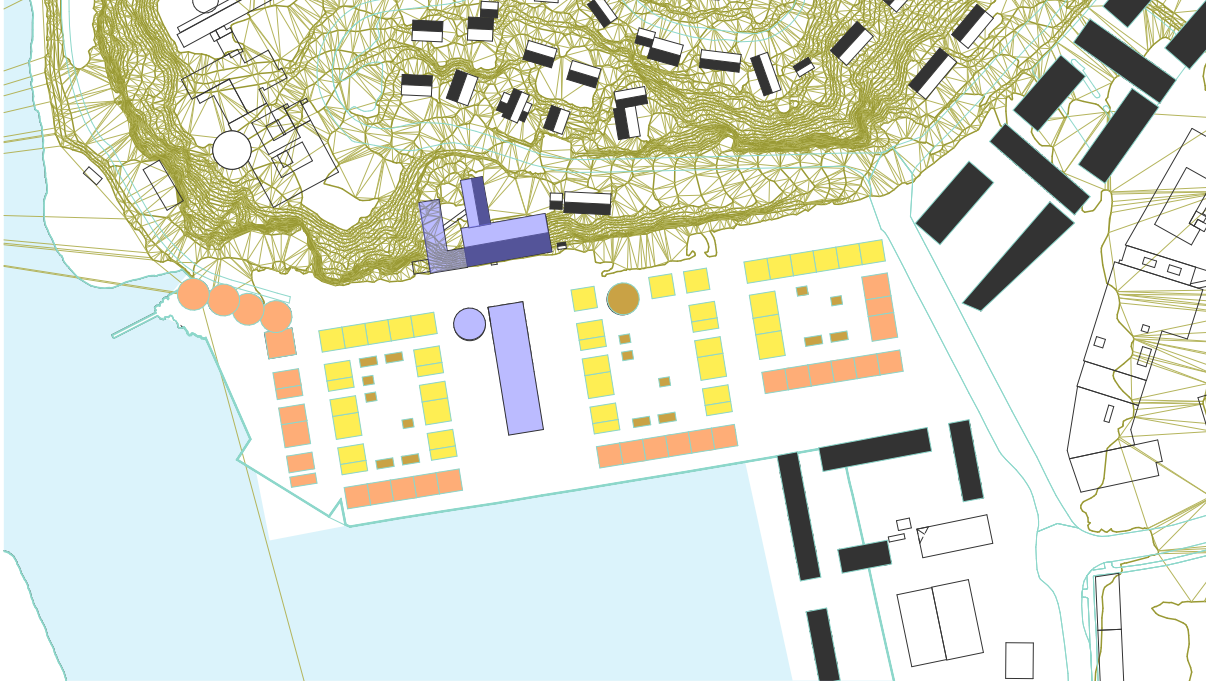

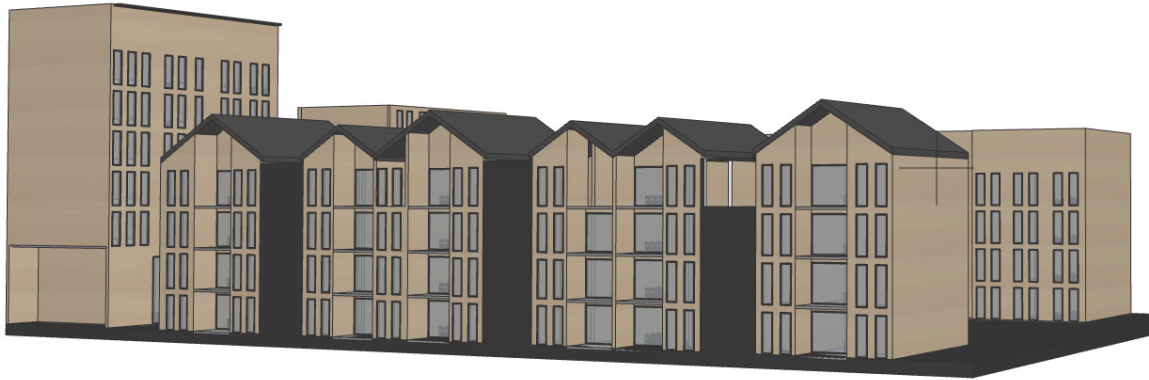

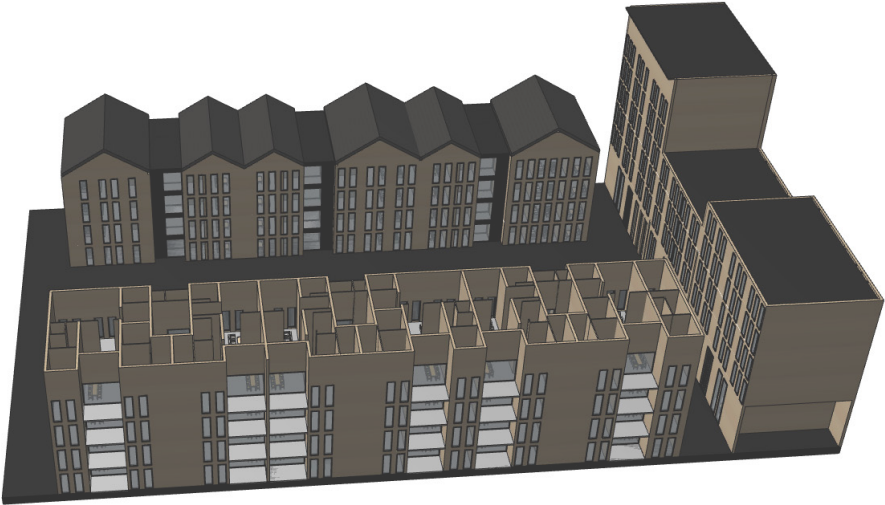

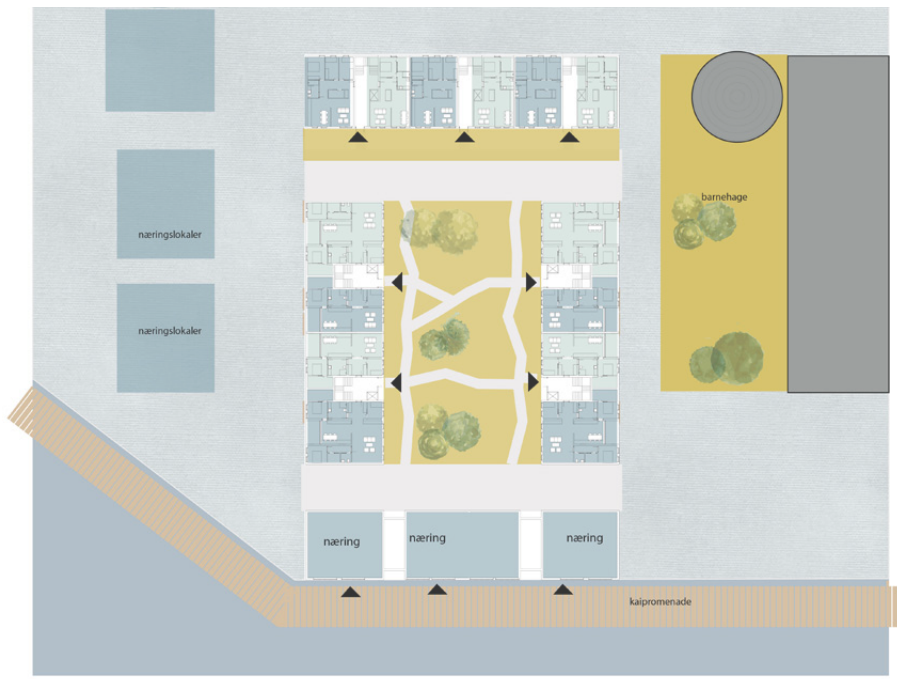

MIDTSEMESTER

Til midtsemester presenterer jeg masterplanen slik den nå foreligger, med to ulike forslag for typologi.

MIDTSEMESTER

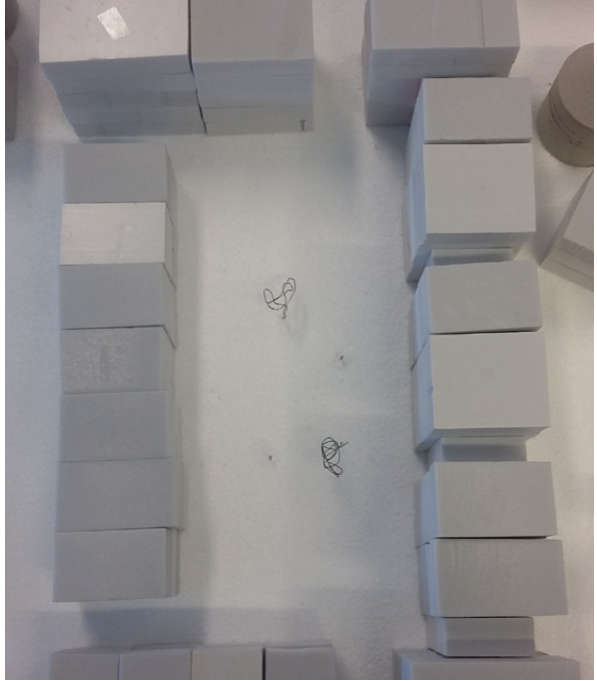
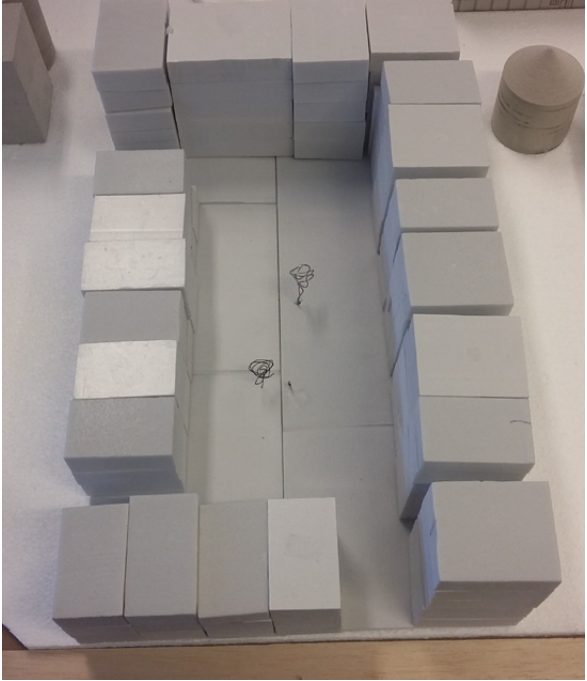

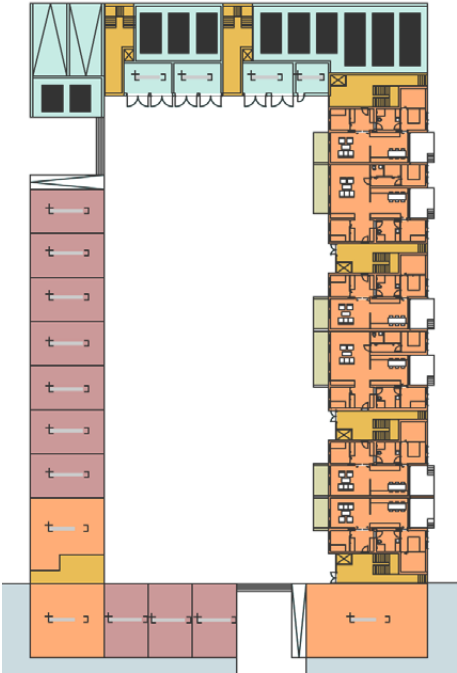

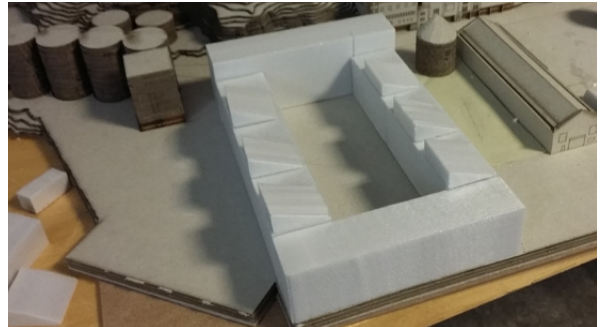
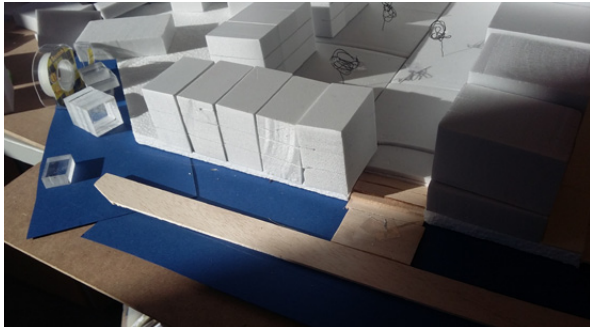
MARS (ETTER MIDTSEMESTER) OG APRIL

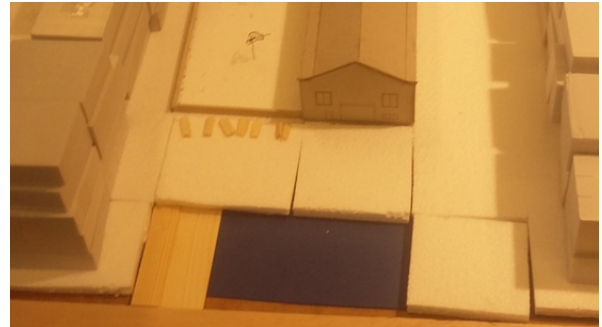
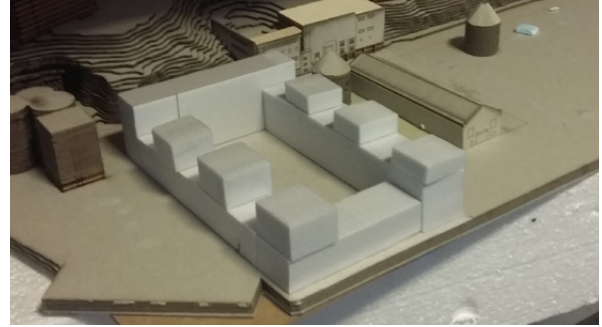
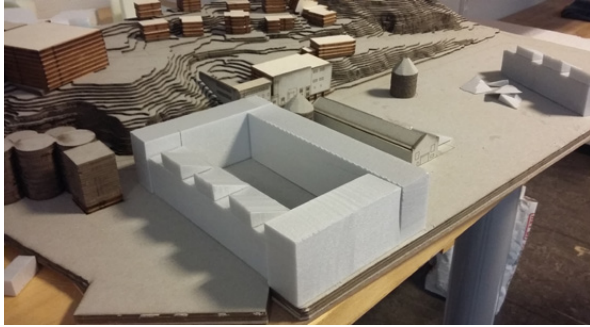
Før midtsemester har fokuset vært mye på byplan og urbanisme, og jeg skjønner at jeg må sette inn støtet på boligene hvis jeg vil at dette også skal bli en boligoppgave. Jeg bygger 1:200-modellen av tomta som nå presenteres på utstillingen, og sier meg fornøyd med byplangrepene for nå. Den neste halvannen måneden handler i første omgang mye om hvordan kvartalene skal utformes (Åpen karré? Lukket karré? Lameller?) og høyder på byggene, men også mye om hvordan gårdsrommet forholder seg til byen utenfor (hevet gårdsrom eller ikke?), hvordan trapperommene skal være (Gjennomgående? Skal de kunne nås fra gata eller må man gjennom bakhagen?), program i første etasje (Bolig? Næring?), hvordan kvartalet forholder seg til promenaden utenfor (Bakkenivå? Skal promenaden være en brygge utenfor? Hvor bred skal promenaden være?), fasadeuttrykk og utomhusplan. Mesteparten av tiden går etter hvert også til å tegne ut boligplanene.

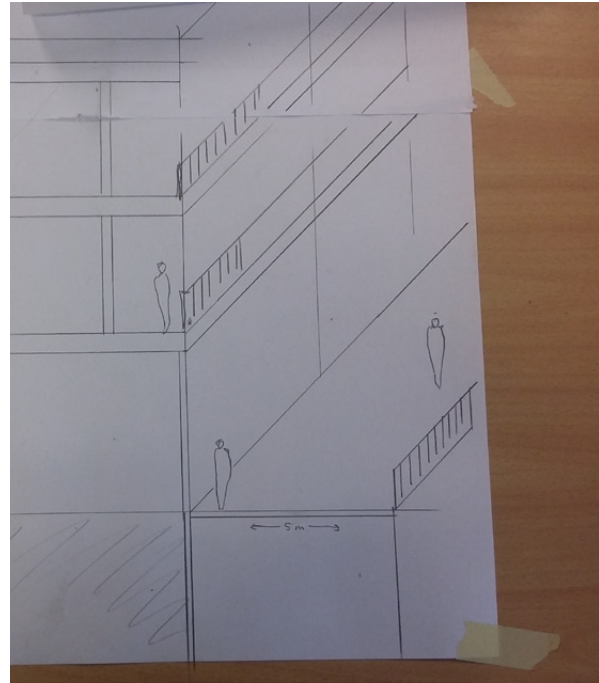
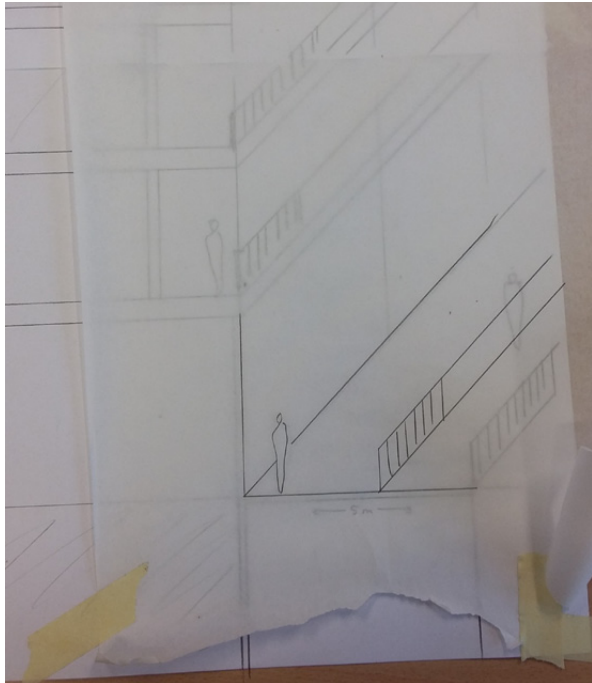

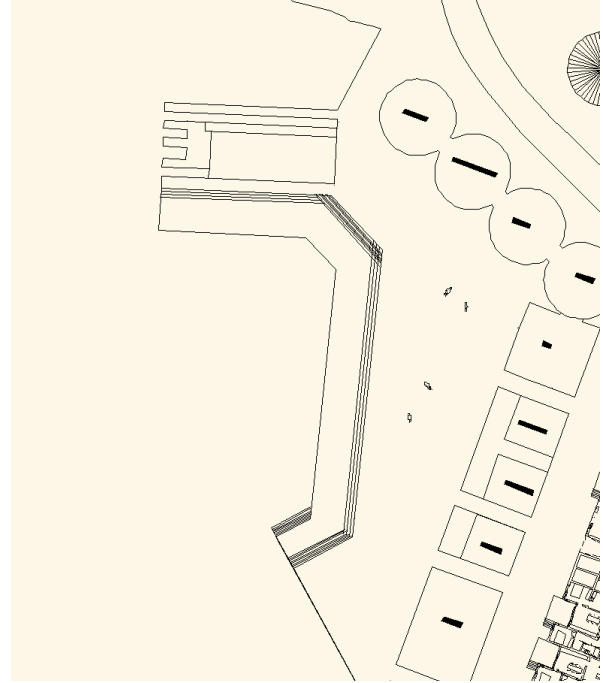
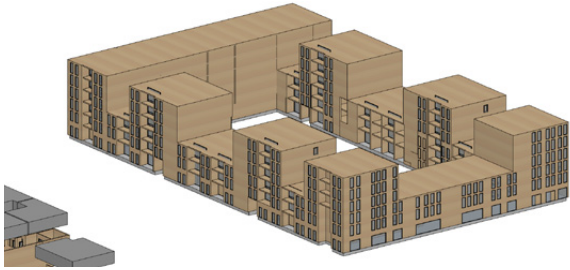
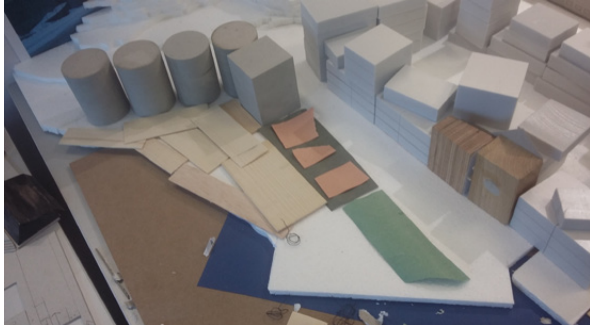

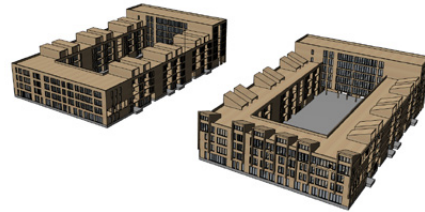
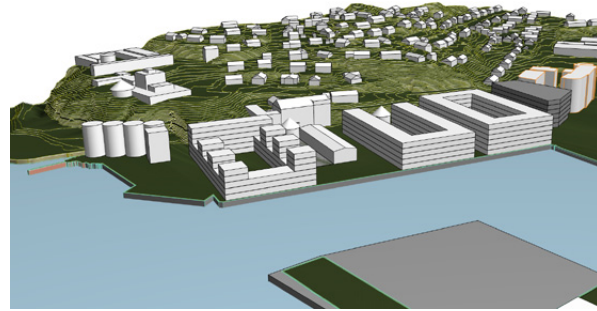
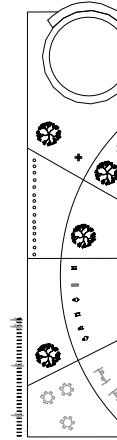
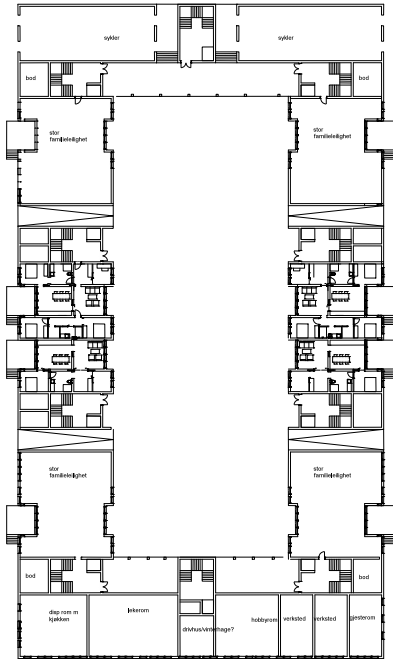

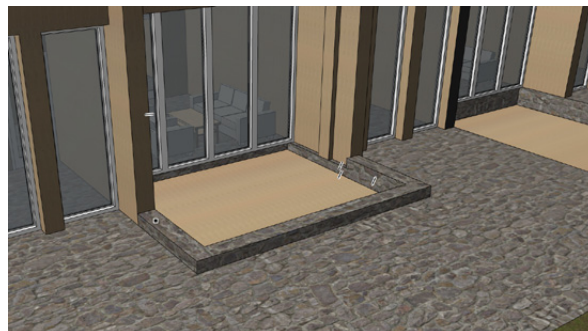
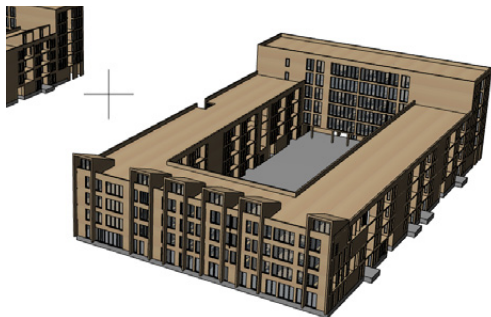

Nivåforskjeller i bakgården.
Ble til slutt fjernet fra
prosjektet av hensyn til
tilgjengelighet.

FORORD
NOTATER, DAGBOK OG REFLEKSJONER
MODELLFOTO, PROSESS OG SKISSER
REFLEKSJON

REFLEKSJON

Da jeg valgte oppgave var et av mine viktigste kriterier at jeg skulle ut av komfortsonen, jeg skulle gjøre noe som var litt større og komplisert enn hva jeg på forhånd trodde jeg var i stand til å løse. Etter fem år som arkitektstudent visste jeg godt at det utenfor komfortsonen er veldig ubehagelig, men at det også er der læringskurven er brattest og utbyttet størst. Og selv om det har vært slitsomt og jeg mange ganger har tvilt på om valget av oppgave var riktig, er jeg veldig glad for at jeg valgte en oppgave av størrelsen som jeg gjorde. Jeg håper likevel den som setter seg inn i oppgaven har i mente at dette er ment som en første skisse over hva utviklingen av et slikt område kan være, og at både utomhusplan, programmering og leilighetsplaner ville vært annerledes om jeg hadde hatt mer tid.

Det har vært en utrolig spennende og lærerik prosess, men også krevende og utfordrende.

Å velge en så stor tomt, og å alene både skulle lage en masterplan og tegne ut boliger var nok overambisiøst, kanskje til og med naivt. Og jeg fikk slett ikke til alt jeg ville: Bygge modeller av leiligheter, tegne detaljer og jobbe mer med utomhusplan ble det rett og slett ikke tid til for én person. Likvel har jeg lært mye i de delene av oppgaven jeg rakk å gjennomføre, og synes resultatet har blitt bra.

Tomten valgte jeg selv, men den har ikke bare vært enkel å forholde seg til. Når det fortsatt er så åpent hvordan nærliggende områder skal brukes i fremtiden er det vanskelig å tilpasse seg omgivelsene. Skulle jeg valgt igjen ville jeg nok heller ha valgt en tomt der jeg kunne knytte meg på en eksisterende bysituasjon. Men igjen: Læringsutbyttet skjer i de delene av oppgaven som er utfordrende, og jeg har lært utrolig mye gjennom prosessen. Og det er jo det som har vært målet med hele oppgaven.